Cumhuriyetin 100. Yılında İllerin İktisadi Gelişimi:
100. Yıldan Yüzyıllara

KARADENİZ BÖLGESİ

Editörler
Nihal Yayla
İsmail Çeviş
Atalay Çağlar
Emre Destan

nobel

Cumhuriyetin 100. Yılında İllerin İktisadi Gelişimi: 100. Yıldan Yüzyıllara - Karadeniz Bölgesi

Editörler: Nihal Yayla, İsmail Çeviş, Atalay Çağlar, Emre Destan

Yayın No.: 5248
İktisat/Ekonomi: 284
E-ISBN: 978-625-371-060-6
Basım Sayısı: 1. Basım, Aralık 2023

© Copyright 2023, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 40340
Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik
ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.
Nobel Akademik Yayıncılık, 2011 yılından beri "tanınmış uluslararası yayınevi" statüsündedir.

Bu kitapta yer alan görüş ve düşünceler yazarlarına ait olup başka kimseyi bağlamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Furkan Mülayim -furkan@nobelyayin.com-
Kapak Tasarım: Sezai Özden -sezai@nobelyayin.com-
Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Asiltürk -mehtap@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

Yayla, Nihal., Çeviş, İsmail., Çağlar, Atalay., Destan, Emre.
Cumhuriyetin 100. Yılında İllerin İktisadi Gelişimi: 100. Yıldan Yüzyıllara - Karadeniz Bölgesi /
Nihal Yayla, İsmail Çeviş, Atalay Çağlar, Emre Destan
1. Basım, XII + 1020 s., 19,5x27,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.
E-ISBN: 978-625-371-060-6
1. Cumhuriyet Dönemi 2. İktisadi Gelişme 3. Karadeniz Bölgesi

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.
Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No:7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA
Telefon: +90 312 278 50 77 - **Faks:** 0 312 278 21 65
Sipariş: siparis@nobelyayin.com- **E-Satış:** www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com
www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa, Kırmızı Kedi, Arkadaş, D&R, Dost, Kika, Kitapsan, Nezih, Odak, Pandora, Prefix, Remzi

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
BOLU **1**
Seyit KÖSE - Fatih KONUR

İKİNCİ BÖLÜM
DÜZCE **57**
Aytekin GÜVEN

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ZONGULDAK **107**
Ertuğrul YILDIRIM

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KARABÜK **167**
Ali Rauf KARATAŞ - Yasemin BOZKURT ÖZYALÇIN

BEŞİNCİ BÖLÜM
BARTIN **221**
Said CEYHAN - Mehmet Akif PEÇE

ALTINCI BÖLÜM
KASTAMONU **263**
Serkan DİLEK - Onur ŞİMŞEK

YEDİNCİ BÖLÜM
SİNOP **301**
Sultan SALUR KÜÇÜK

SEKİZİNCİ BÖLÜM
ÇORUM **349**
Cem KOÇAK - Taha Bahadır SARAÇ - Menekşe ŞAHİN - Burak DOĞANGÜN - Fatih KAYA

DOKUZUNCU BÖLÜM
SAMSUN **419**
H. Işıl ALKAN - Bora ALKAN

ONUNCU BÖLÜM
AMASYA **455**
Yılmaz TOKTAŞ - Muhammed Emin KARAARSLAN - Büşra YILDIZ

ONBİRİNCİ BÖLÜM
TOKAT 515
Serap BARIŞ

ONİKİNCİ BÖLÜM
ORDU 589
Tunahan HACIİMAMOĞLU - Mustafa YAPAR

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GİRESUN 655
Mehmet DURKAYA - Nazım KURUCA

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GÜMÜŞHANE 705
Barış YILDIZ - Gizem AKBULUT YILDIZ

ONBEŞİNCİ BÖLÜM
TRABZON 781
Mehmet ÖZ - Kenan ÇELİK

ONALTINCI BÖLÜM
BAYBURT 853
İlyas Kays İMAMOĞLU - Hüseyin COŞKUN

ONYEDİNCİ BÖLÜM
RİZE 907
Ali Rıza SANDALCILAR - İlyas Kays İMAMOĞLU

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM
ARTVİN 965
Mehmet NAR

ONİKİNCİ BÖLÜM

ORDU

ORDU

Tunahan HACİİMAMOĞLU[1]

Mustafa YAPAR[2]

GİRİŞ

Ordu ili doğal güzellikleri, zengin florası, denizi, doğallığını koruyan koy ve kumsalları, kıyı şeridinden başlayan dağları, eşsiz yaylaları, kültürel faaliyetleri, yöresel mutfağı, turizm olanakları, sportif faaliyetleri, havalimanı, üniversitesi, coğrafi konumu ve modern yapısı ile Karadeniz Bölgesinin cazibe merkezi ve önemli potansiyele sahip bir kentidir (DOKAP, 2023).

Ordu, eski Grekçe'de dağ eteği anlamına gelen "Kotyora" ismi ile anılmaktadır. Bölgede Hititler'den Medler'e, Persler'den Romalılar'a, Bizanslılar'dan Selçuklular ve Osmanlılar'a birçok medeniyet hüküm sürmüştür. M.Ö. 756 yılında Türkler tarafından kurulmuş bir yerleşke olduğu ifade edilmektedir. Kent, 1920 yılına kadar Trabzon'a bağlı bir ilçe iken, 04 Nisan 1921 tarih ve 69 sayılı "Ordu Müstakil Livası Teşkiline Dair Kanunla" Fatsa ve Ünye ilçelerini de kapsayarak Ordu müstakil livası teşkil etmiştir. 1923 yılında "sancak" adı "Vilayet" olarak güncellenmiş ve günümüzdeki idari konumu Ordu Vilayeti olarak tanımlanmıştır (OrduTB, 2023).

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Ordu ili, Canik Dağları ile Karadeniz arasında dar bir körfezde konumlanmıştır. İl, kuzeyinde Karadeniz, doğusunda Giresun, batısında Samsun, güneyinde Sivas ve Tokat illeri ile çevrilidir. Karadeniz iklimine bağlı olarak her dönem yağış alabilmekte, kışlar serin ve yazlar ılık geçmektedir (Ordu KTB, 2023). Ordu'nun plaka kodu 52'dir. Türkiye'de en fazla fındık üretiminin gerçekleştiği il olan Ordu, balı, kivisi, hamsisi, diğer deniz ürünleri, doğal güzellikleri, turizmi, sosyal ve kültürel yapısı ile önemli bir potansiyele sahiptir. Bu özellikleri ile diğer illerden farklılaşan Ordu, hızlı bir değişim sürecinden geçerek 2013 yılında "Büyükşehir Belediyesi" statüsü kazanmıştır. Merkez ilçe olarak da Altınordu İlçesi ve Belediyesi kurulmuştur. Halihazırda Altınordu ilçesiyle birlikte 19 ilçe, 772 mahalle ve 485 köyden oluşmaktadır (OrduTB, 2023). İlin diğer ilçeleri Akkuş, Aybastı, Çamaş, Çatalpınar, Çaybaşı, Fatsa, Gölköy, Gülyalı, Gürgentepe, İkizce, Kabadüz, Kabataş, Korgan, Kumru, Mesudiye, Perşembe, Ulubey ve Ünye'dir (Ordu Valiliği, 2023).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasında (İBBS), Düzey-1, 12 bölgeden Düzey-2, 26 bölgeden ve Düzey-3 ise 81 ilin

[1]Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, tunahan.haciimamoglu@erdogan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1474-8506

[2]Arş. Gör. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, mustafa.yapar@erdogan.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8982-1806

tamamından oluşmaktadır. Bu kapsamda Düzey-2'de yer alan 26 bölgeden biri olan TR90 Bölgesi Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane illerini içermektedir (DOKA, 2023b). 2017 yılı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE) çalışmasına göre TR90 Bölgesindeki illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 0,389 endeks değeri ile Trabzon 26. sırada, 0,174 endeks değeri ile Rize 36. sırada,-0,235 endeks değeri ile Artvin 49. sırada, -0,323 endeks değeri ile Giresun 53. sırada, -0,486 endeks değeri ile Ordu 60. sırada ve -0,623 endeks değeri ile Gümüşhane 64. sırada yer almaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2017).

Bu çalışmanın amacı Cumhuriyet döneminden günümüze Ordu ilinin makroekonomik ve sosyo-ekonomik gelişimini detaylı bir şekilde değerlendirmektir. Aynı zamanda bu çalışma Ordu ilinin ekonomik ve sosyo-ekonomik verilerini geniş bir dönem aralığında derleyerek ve tartışarak TR90 Bölgesi ve diğer illerle mukayese edilmesine olanak tanımaktadır. Bu kapsamda bu çalışmanın Ordu ilinin kalkınma önceliklerinin tespit edilmesi ve ilgili stratejilerin oluşturulması sürecinde ilin gelişiminden sorumlu tüm paydaşlara rehberlik etmesi beklenmektedir. Bu çerçevede çalışma dört temel bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde temel makroekonomik göstergeler kapsamında demografik gelişim, işgücü ve eğitim göstergeleri açıklanmaktadır. İkinci bölümde sektörel gelişim tarım, sanayi, hizmetler, inşaat, dış ticaret ve enerji göstergeleri bağlamında detaylı bir şekilde ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde diğer sosyo-ekonomik gelişmişlik göstergeleri ışığında Ordu ili değerlendirilmektedir. Dördüncü bölümde GZFT (SWOT) analizi bağlamında ilin güçlü ve zayıf yönleri ile geleceğe dair fırsat ve tehditleri tartışılmaktadır. Sonuç bölümü ile çalışma tamamlanmaktadır.

1. TEMEL MAKRO GÖSTERGELER

Birinci bölümde Ordu ilinin temel makroekonomik gelişimi sırasıyla demografik gelişim, işgücü ve eğitim göstergeleri kapsamında değerlendirilmektedir.

1.1. Demografik Gelişim

Demografik göstergeler; üretim, işgücü, istihdam düzeyi, beşeri sermaye, kaynakların dağılımı ve gelişmişlik düzeyine ilişkin önemli ipuçları sunmaktadır. Bu çerçevede bu kısımda toplam nüfus, ilçe nüfusları, kent-kır yerleşim nüfus oranı, nüfus yoğunluğu, ortalama hane halkı büyüklüğü, yaş bağımlılık oranı, bebek ölüm hızı, ölüm ve doğum istatistikleri, doğurganlık hızı, ortanca yaş, genç ve yaşlı nüfus, evlenme-boşanma ve göç verileri gibi çeşitli demografik göstergeler dikkate alınmıştır.

Tablo 1. Ordu ve Türkiye'de Toplam Nüfus (1927-2022)

Yıllar	Ordu Nüfusu			Türkiye'nin Nüfusu	Ordu'nun Türkiye Nüfusu içindeki Payı (%)
	Toplam Nüfus	Erkek Nüfus Oranı (%)	Kadın Nüfus Oranı (%)		
1927	226.000	44,64	55,36	13.648.270	1,66
1935	283.000	46,97	53,03	16.158.018	1,75
1940	305.000	47,18	52,82	17.820.950	1,71
1945	333.000	48,61	51,39	18.790.174	1,77
1950	373.000	48,54	51,46	20.947.188	1,78
1955	407.687	48,69	51,31	24.064.763	1,69
1960	469.379	49,10	50,90	27.754.820	1,69
1965	543.863	49,30	50,70	31.391.421	1,73
1970	608.721	49,09	50,91	35.605.176	1,71
1975	664.290	49,98	50,02	40.347.719	1,65
1980	713.535	49,11	50,89	44.736.957	1,59
1985	763.857	48,17	51,83	50.664.458	1,51
1990	830.105	49,24	50,76	56.473.035	1,47
2000	705.746	49,73	50,27	64.729.501	1,09
2007	715.409	49,84	50,16	70.586.256	1,01
2008	719.278	49,90	50,10	71.517.100	1,01
2009	723.507	49,95	50,05	72.561.312	1,00
2010	719.183	49,83	50,17	73.722.988	0,98
2011	714.390	49,93	50,07	74.724.269	0,96
2012	741.371	49,99	50,01	75.627.384	0,98
2013	731.452	50,04	49,96	76.667.864	0,95
2014	724.268	49,93	50,07	77.695.904	0,93
2015	728.949	49,97	50,03	78.741.053	0,93
2016	750.588	50,13	49,87	79.814.871	0,94
2017	742.341	49,99	50,01	80.810.525	0,92
2018	771.932	50,08	49,92	82.003.882	0,94
2019	754.198	49,98	50,02	83.154.997	0,91
2020	761.400	49,91	50,09	83.614.362	0,91
2021	760.872	49,90	50,10	84.680.273	0,90
2022	763.190	49,92	50,08	85.279.553	0,89

Kaynak: İstatistik Umum Müdürlüğü (1953), DİE (2004), TÜİK (2023a)

Tablo 1'de Ordu ve Türkiye'nin nüfus verileri gösterilmektedir. 1927 yılında Ordu ilinin nüfusu 226.000 olarak belirlenmiştir. 73 yılda ilin nüfusu yaklaşık %267 artış göstererek 1990 yılında 830.105 kişiye yükselmiştir. Nüfus artışının 1990'larda durduğu ve 2000'li yıllar itibarıyla gerilediği görülmektedir. Bu gerilemenin nedeni 1980'lerin sonları ile 1990'lı yıllarda görülen hızlı içgöç hareketleridir. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine (ADNKS) geçildiği 2007 yılında 715.409 olan nüfus, 2018 yılına kadar dalgalı bir seyir izlemiştir. 2019-2022 yılları arasında ise ilin nüfusu sürekli artmış ve 2022 yılı itibarıyla 763.190 kişiye ulaşmıştır. Son dönemde yaşanan nüfus artışlarına dair Koronavirüs (Covid-19) salgınının ve büyükşehirlerde artan konut kiralarının

tersine göçlerde etkili olduğu söylenebilir. Tüm bunlarla birlikte 1927-2022 döneminde genel itibarıyla Ordu ilinin Türkiye nüfusu içindeki payının azalma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Tablo 2'de Ordu ilinin ilçe nüfus verilerine yer verilmektedir. 2022 yılı itibarıyla Ordu'nun en kalabalık ilçeleri sırasıyla Altınordu, Ünye ve Fatsa olarak belirlenmiştir. 1985-2022 dönemi itibarıyla bu üç ilçe dışında tüm ilçelerde nüfusun azaldığı görülmektedir. Aynı zamanda bu nüfus dağılımı ilçeler arasındaki sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına da yansımıştır. Bu bağlamda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırmasına göre il genelinde Altınordu 1. sırada, Fatsa 2. sırada ve Ünye 3. sırada yer almaktadır. Aynı sıralamada 19 ilçe arasından Çaybaşı 17. sırada, İkizce 18. sırada ve Akkuş ise sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında son sırada bulunmaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022).

Tablo 2. Ordu İlçe Nüfusları (1985-2022)

İlçeler	1985	1990	2000	2021	2022
Akkuş	48.521	48.889	49.799	21.684	21.258
Altınordu	126.478	142.075	150.586	229.214	235.096
Aybastı	30.625	32.452	31.071	21.682	20.969
Çamaş	15.051	15.331	13.650	8.434	8.211
Çatalpınar	14.678	17.165	23.192	13.217	13.025
Çaybaşı	19.670	21.721	15.372	12.159	11.889
Fatsa	82.025	94.789	120.774	124.255	126.775
Gölköy	43.724	53.896	66.491	27.076	25.960
Gülyalı	9.661	10.150	10.566	8.221	8.425
Gürgentepe	31.476	38.405	36.860	13.112	12.617
İkizce	25.845	28.165	30.362	13.804	13.276
Kabadüz	15.222	15.689	11.049	7.587	7.055
Kabataş	20.625	21.335	20.644	10.328	10.119
Korgan	34.562	36.699	41.628	27.856	27.349
Kumru	39.280	39.593	44.307	29.228	28.436
Mesudiye	24.368	22.786	28.551	13.846	13.221
Perşembe	44.912	44.128	37.512	30.616	30.101
Ulubey	37.773	37.698	29.227	17.861	16.976
Ünye	101.852	109.139	126.124	130.692	132.432

Kaynak: DİE (1990, 1998, 2000), TÜİK (2023a)

Tablo 3'te Ordu ilinin kent-kır nüfus yerleşim oranları gösterilmektedir. Kent nüfusu, il ve ilçe merkezi sınırları içindeki nüfusu ifade ederken; köy nüfusu, bucak ve köylerdeki nüfusu belirtmektedir (TÜİK, 2023). Kent nüfus oranının kır nüfus oranından görece yüksek olması genel olarak kentlerdeki daha yüksek standartlara ve sosyo-ekonomik imkânlara işaret etmektedir. Bu bağlamda 1935 yılı, en düşük kent nüfus oranı (%7,19) ve en yüksek kır nüfus oranı (%92,18) ile dikkat çekmektedir.

Diğer yandan Türkiye'de yaşanan ekonomik gelişmelere ve sosyolojik değişimlere paralel olarak 1935-2021 döneminde kent nüfus oranı artma, kır nüfus oranı azalma eğilimi göstermiştir. 2000 yılının başında kent-kır nüfus oranı dengesi değişmeye başlamış ve 2007 yılında %55,25 ile kent nüfus oranı kır nüfus oranının üzerinde gerçekleşmiştir. 2021 yılına gelindiğinde kent nüfus oranı %84,40 seviyesine yükselirken, kır nüfus oranı %15,60 düzeyine gerilemiştir.

Tablo 3. Ordu'da Kent-Kır Nüfus Yerleşim Oranları (%) (1927-2021)

Yıllar	Kent Nüfus Oranı	Kır Nüfus Oranı	Yıllar	Kent Nüfus Oranı	Kır Nüfus Oranı
1927	8,03	91,97	2008	53,40	46,60
1935	7,19	92,81	2009	55,15	44,85
1940	7,98	92,02	2010	56,22	43,78
1945	8,12	91,88	2011	57,29	42,71
1950	8,83	91,17	2012	57,09	42,91
1955	9,73	90,27	2013	83,60	16,40
1960	12,39	87,61	2014	82,00	18,00
1965	15,37	84,63	2015	82,80	17,20
1970	19,39	80,61	2016	82,80	17,20
1975	22,39	77,61	2017	83,50	16,50
1980	23,80	76,20	2018	86,50	13,50
1985	28,81	71,19	2019	83,20	16,80
1990	40,60	59,40	2020	84,00	16,00
2000	46,90	53,10	2021	84,40	15,60
2007	55,25	44,75			

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023a)

Nüfus yoğunluğu, bir kilometrekare başına düşen kişi (kişi/km^2) sayısını ifade etmektedir. Nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu yerleşim bölgelerinin genel itibarıyla ekonomik ve sosyo-ekonomik açıdan görece gelişmiş merkezler olması beklenmektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022; TÜİK, 2023a). Buna karşın nüfus yoğunluğunun az ve dağınık olduğu yerleşim yerlerinde yüksek alt ve üst yapı maliyetleri ile birlikte kaynakların verimsiz kullanımı ilgili yerleşim bölgelerinde ekonomik gelişmeyi olumsuz etkileyebilmektedir.

Tablo 4'te Ordu ve Türkiye'nin nüfus yoğunluğu verilerine yer verilmektedir. Ordu ilinde 1980-2000 döneminde dikkat çeken bir nüfus yoğunluğu artışı olduğu görülmektedir. Fakat yoğun dış göç, düşük doğurganlık hızı, kaba doğum hızının azalması gibi faktörler 2000-2007 dönemi itibarıyla ilde nüfus yoğunluğunun azalmasına neden olmuştur (DOKA, 2023a). 1980-2022 döneminde il genelinde en düşük nüfus yoğunluğu 1980 yılında (119 kişi/km^2) ve en yüksek nüfus yoğunluğu ise 2000 yılında (149 kişi/km^2) yaşanmıştır. Aynı dönem boyunca Ordu'nun nüfus yoğunluğunun Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Ordu ve Türkiye'de Nüfus Yoğunluğu (1980-2022)

Yıllar	Ordu'da Km^2 Başına Kişi Sayısı	Türkiye'de Km^2 Başına Kişi Sayısı
1980	119	58
1985	127	65
1990	138	73
2000	149	88
2007	120,20	91,70
2008	120,85	92,90
2009	121,56	94,30
2010	120,83	95,80
2011	120,03	97,10
2012	124,56	98,30
2013	122,89	99,60
2014	121,68	101
2015	122,47	102,30
2016	126,11	103,70
2017	124,72	105
2018	129,69	106,60
2019	126,71	108,10
2020	127,92	108,70
2021	127,83	110
2022	128,22	110,84

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023a)

Hanehalkı, akrabalık bağına bakılmaksızın aynı konut ya da aynı konutun bir bölümünde yaşayan, gelir ve giderleri ortak kişilerden oluşan topluluktur. Hanehalkı ortalaması, hanehalkında yaşayan ortalama kişi sayısıdır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2017). Tablo 5'te Ordu ve Türkiye'nin ortalama hanehalkı büyüklüğü verileri sunulmaktadır. 1955-1985 döneminde Ordu'da ortalama hanehalkı büyüklüğünün 6 kişi üzerinde seyrettiği görülmektedir. 1990 yılı itibarıyla il genelinde ortalama hanehalkı büyüklüğünde belirgin düşüşler yaşanmaya başlanmıştır. Bu bağlamda 1990-2022 döneminde 2018 dönemi hariç ilde ortalama hanehalkı sayısında sürekli düşüşler yaşanmıştır. Bu düşüş seyrinde genel olarak tek kişilik hanehalkı oranlarının artması, geniş aile yapısından giderek uzaklaşılması ve doğurganlık hızının yavaşlaması gibi faktörlerin etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca 2000 yılına kadar Ordu'nun ortalama hanehalkı büyüklüğü Türkiye ortalamasının üzerinde seyrederken, 2008 yılının ardından ilin ortalama hanehalkı büyüklüğü Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 5. Ordu ve Türkiye'de Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü (Kişi) (1955-2022)

Yıllar	Ordu	Türkiye
1955	6,40	5,68
1960	6,40	5,68
1965	6,42	5,67
1970	6,31	5,69
1975	6,63	5,78
1980	6,45	5,32
1985	6,28	5,22
1990	5,99	4,97
2000	5,20	4,50
2008	3,90	4,00
2009	3,80	4,00
2010	3,67	3,84
2011	3,56	3,76
2012	3,44	3,69
2013	3,34	3,63
2014	3,23	3,57
2015	3,17	3,52
2016	3,09	3,48
2017	3,05	3,45
2018	3,07	3,41
2019	2,95	3,35
2020	2,89	3,30
2021	2,81	3,23
2022	2,74	3,17

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023a)

Yaş bağımlılık oranı, çalışma çağındaki aktif nüfusu temsil eden 15-64 yaş grubundaki her 100 kişi başına düşen çocuk (0-14 yaş) ve yaşlı nüfus (65+ yaş) olarak tanımlanmaktadır (DOKA, 2023b; TÜİK, 2023a). Yaş bağımlılık oranının artması, aktif nüfus üzerinde ekonomik ve sosyal baskıların artmasına ve ekonomik üretkenliğin azalmasına yol açmaktadır. Aksine bu oranın düşmesi mevcut baskıların azalmasına ve ekonomik üretkenliğin artmasına işaret etmektedir.

Tablo 6'da Ordu ve Türkiye'nin yaş bağımlılık oranları gösterilmektedir. Ordu'da 1935 yılında her 100 kişi 101 kişiye bakarken, 2022 yılına gelindiğinde her 100 kişi 50,7 kişiye bakmaktadır. 1935-2022 dönemi itibarıyla ilde en yüksek yaş bağımlılık oranı %107 ile 1970 yılında kaydedilirken, en düşük yaş bağımlılık oranı %48,4 ile 2018 yılında yaşanmıştır. Diğer bir ifadeyle, 1970 yılında her 100 kişi 107 kişiye bakmak zorunda iken, 2018 yılında bu rakam her 100 kişide 48,4 kişiye kadar düşmüştür. Bu bağlamda özellikle 2000 yılı sonrasında ilin aktif nüfusu üzerindeki baskının belirgin bir şekilde hafiflediği gözlenmektedir. Bu durum ilin ekonomik ve sosyal açıdan daha sürdürülebilir bir yapıya büründüğünü de kanıtlar niteliktedir. Buna rağmen 1935-2022 dönemi boyunca ilin yaş bağımlılık oranının Türkiye ortalamasının üzerinde seyrettiği görülmüştür.

Tablo 6. Ordu ve Türkiye'de Yaş Bağımlılık Oranı (%) (1935-2022)

Yıllar	Ordu	Türkiye	Yıllar	Ordu	Türkiye
1935	101	82,9	2009	52,4	49,2
1945	93	75,1	2010	52,4	48,9
1950	82	71,3	2011	51,7	48,4
1955	87	75,0	2012	50,4	48,0
1960	96	81,1	2013	49,5	47,6
1965	104	84,9	2014	49,9	47,6
1970	107	85,9	2015	49,9	47,6
1975	106	82,3	2016	48,8	47,2
1980	94	78,1	2017	49,0	47,2
1985	87	71,8	2018	48,4	47,4
1990	71	64,7	2019	49,9	47,5
2000	61	55,1	2020	50,9	47,7
2007	54	50,4	2021	51,1	47,4
2008	52,6	49,5	2022	50,7	46,8

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023a)

Bebek ölüm hızı, belirli bir yılda bin canlı doğum içinde bir yaşını doldurmadan ölen bebek sayısını ifade etmektedir (TÜİK, 2023a). Bebek ölüm hızı, toplumun kalkınma düzeyini gösteren önemli göstergelerden biridir. Tablo 7'de Ordu ve Türkiye'nin bebek ölüm hızı verilerine yer verilmektedir. 1970-1985 dönemi, Ordu'da bebek ölüm hızının en yüksek olduğu dönem olarak dikkat çekmektedir. 1975 yılında bebek ölüm hızı ‰142 iken, 2020 yılında bebek ölüm hızının ‰5,1'e kadar gerilediği görülmektedir. Diğer bir ifadeyle ilde 1975 yılında bin canlı doğum başına 142 olan bebek ölüm sayısı, 2020 yılında yaklaşık 5 bebeğe kadar düşmeyi başarmıştır. Bebek ölüm hızının önemli ölçüde azaltılması ilin kalkınma düzeyinde olumlu gelişmelerin yaşandığını göstermektedir. Özellikle 2000 yılı sonrasında görülen belirgin düşüşlerde il genelindeki sağlık yatırımlarının, güçlü altyapının ve sağlık sisteminin, kaliteli doktor ve sağlık personellerinin önemli rol oynadığı söylenebilir. Buna rağmen 2022 yılı itibarıyla Ordu'nun bebek ölüm hızının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Ordu ve Türkiye'de Bebek Ölüm Hızı (‰) (1970-2022)

Yıllar	Ordu	Türkiye	Yıllar	Ordu	Türkiye
1970	135	*	2013	8,3	10,8
1975	142	*	2014	8,5	11,1
1980	111	126	2015	7,7	10,2
1985	102	109	2016	7,7	9,8
1990	58	67	2017	10,0	9,3
2000	37	43	2018	7,5	9,3
2009	14,2	13,9	2019	6,7	9,3
2010	12,1	12,0	2020	5,1	8,7
2011	13,1	11,6	2021	6,9	9,3
2012	11,5	11,6	2022	10,0	9,2

*: İlgili yıllara ait verilere ulaşılamamıştır.

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023a)

Kaba ölüm hızı, bin kişi başına düşen ölüm sayısı ile hesaplanmaktadır (TÜİK, 2023a). Tablo 8'de Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin ölüm istatistiklerine yer verilmektedir. İlde 2009 yılında kaba ölüm hızı ‰6,2 düzeyinde ve ölüm sayısı 4.471 kişi iken, 2022 yılında kaba ölüm hızı ‰9,1 seviyesine ve ölüm sayısı 6.900 kişiye yükselmiştir. 2009-2022 döneminde en yüksek kaba ölüm hızı ve ölüm sayısı sırasıyla bin kişi başına ‰10,1 ve 7.712 kişi ile 2021 yılında gerçekleşmiştir. Bu yılda ölüm istatistiklerinde yaşanan artışta Koronavirüs salgını kaynaklı ölümlerin etkili olduğu ifade edilebilir. 2009-2014 döneminde Ordu'nun kaba ölüm hızının TR90 bölge ortalamasının altında olduğu, 2015 ve 2016 yıllarında ilin ve bölgenin kaba ölüm hızlarının eşitlendiği görülmektedir. 2017 yılında ilk kez ilin kaba ölüm hızı bölge ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. 2009-2022 dönemi itibarıyla ilin ve TR90 bölgesinin kaba ölüm hızı Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmiştir.

Tablo 8. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'nin Kaba Ölüm İstatistikleri (2009-2022)

Yıllar	Ordu		TR90 Bölgesi Kaba Ölüm Hızı (‰)	Türkiye'nin Kaba Ölüm Hızı (‰)
	Kaba Ölüm Hızı (‰)	Ölüm Sayısı		
2009	6,2	4.471	6,4	5,1
2010	5,8	4.215	6,2	5,0
2011	6,3	4.490	6,5	5,1
2012	6,3	4.614	6,5	5,0
2013	6,2	4.536	6,3	4,9
2014	6,6	4.832	6,8	5,1
2015	6,9	5.008	6,9	5,2
2016	7,0	5.180	7,0	5,3
2017	7,4	5.509	7,3	5,3
2018	7,0	5.324	7,0	5,2
2019	7,1	5.439	7,2	5,3
2020	7,8	5.944	8,0	6,1
2021	10,1	7.712	9,6	6,7
2022	9,1	6.900	8,7	5,9

Kaynak: TÜİK (2023a)

Kaba doğum hızı, bin nüfus başına düşen canlı doğum sayısı olarak tanımlanmaktadır. Canlı doğum ise bebeğin doğduğu andan itibaren hayat belirtileri gösterdiği doğumları kapsamaktadır (TÜİK, 2023a). Tablo 9'da Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin doğum istatistikleri verilmiştir. 2009-2022 döneminde ilde kaba doğum hızı 2014 yılı hariç sürekli azalmış ve 2022 yılı itibarıyla bin nüfus başına 9,3 olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılında 14.284 olan doğum sayısı, 2022 yılında yaklaşık %50 azalarak 7.066'ya gerilemiştir. 2009-2022 dönemi boyunca Ordu ili kaba doğum hızında TR90 bölgesi ile yakın bir seyir izlemiştir. Fakat aynı dönem itibarıyla Ordu ili ve TR90 bölgesi kaba doğum hızında Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 9. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'nin Kaba Doğum İstatistikleri (2009-2022)

Yıllar	Ordu		TR90 Bölgesi	Türkiye'nin
	Kaba Doğum Hızı (‰)	Doğum Sayısı	Kaba Doğum Hızı (‰)	Kaba Doğum Hızı (‰)
2009	14,5	10.464	14,1	17,6
2010	13,9	10.057	13,6	17,2
2011	13,3	9.499	13,1	16,9
2012	13,1	9.517	13,0	17,2
2013	12,8	9.429	12,8	17,0
2014	12,9	9.386	12,8	17,5
2015	12,4	8.987	12,5	17,1
2016	12,3	9.087	12,3	16,6
2017	12,0	8.994	12,0	16,2
2018	11,4	8.632	11,6	15,4
2019	10,9	8.340	11,0	14,4
2020	10,2	7.718	10,3	13,4
2021	9,3	7.114	9,8	12,9
2022	9,3	7.066	9,3	12,2

Kaynak: TÜİK (2023a)

Doğurganlık hızı, bir kadının doğurgan olduğu dönemi kapsayan 15-49 yaş aralığında doğurabileceği ortalama çocuk sayısıdır. Tablo 10'da Ordu ilinin doğurganlık hızı verilerine yer verilmektedir. Doğurganlık hızı, 1980 yılında 3,36 çocuk iken, 2022 yılında 1,44 çocuğa kadar düşmüştür. Diğer bir ifade ile Ordu ilinde bir kadının doğurgan olduğu dönem boyunca doğurduğu ortalama çocuk sayısı 2022 yılında 1,44'e gerilemiştir. Ayrıca ilin doğurganlık hızının 2009-2022 dönemi boyunca nüfusun yenilenme düzeyi olan 2,10'un altında kaldığı görülmektedir. Bu durum ilin ekonomik ve sosyo-ekonomik gelişim potansiyeline zarar vermektedir (TÜİK, 2023a).

Tablo 10. Ordu'nun Doğurganlık Hızı (1980-2022)

Yıllar	Doğurganlık Hızı	Yıllar	Doğurganlık Hızı
1980	3,36	2014	1,89
1985	2,56	2015	1,83
1990	2,60	2016	1,84
2000	2,81	2017	1,81
2009	1,94	2018	1,72
2010	1,89	2019	1,67
2011	1,84	2020	1,56
2012	1,86	2021	1,44
2013	1,85	2022	1,44

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023a)

Ortanca yaş, yeni doğan bebekten en yaşlıya kadar nüfusu oluşturan kişilerin yaşları küçükten büyüğe doğru sıralandığında ortada kalan kişinin yaşıdır. Yaş, kişinin bitirdiği ya da tamamladığı yaşı ifade etmektedir. Ortanca yaş, nüfusun yaşlanması hakkında bilgiler sunmaktadır (TÜİK, 2023a). Tablo 11'de Ordu ve Türkiye'nin ortanca yaş verileri paylaşılmaktadır. İlde 1935-1970

dönemi itibarıyla ortanca yaş verilerinde önemli bir değişim yaşanmamıştır. Fakat 1975 yılı itibarıyla başlayan gözle görülür artışlar 2022 yılına kadar devam etmiş ve ilgili dönem boyunca ortanca yaş sürekli artma eğilimi göstermiştir. İlde 1935 yılı için 17,53 olarak tespit edilen ortanca yaş, 2022 yılı itibarıyla 39,8'e yükselmiştir. Bu yükseliş il nüfusunun yaşlandığını göstermektedir. Bu yükselişin temel nedenler arasında sağlık alanındaki ilerlemeler, refah düzeyinin ve yaşam standartlarının yükselmesi ve doğurganlık hızının azalması gibi faktörler öne çıkmaktadır. 1935-2000 döneminde Ordu'da ortanca yaş Türkiye ortalamasının altında iken, 2007-2022 döneminde ilde ortanca yaş Türkiye ortalamasının üzerinde kaydedilmiştir.

Tablo 11. Ordu ve Türkiye'de Ortanca Yaş (1935-2022)

Yıllar	Ordu	Türkiye	Yıllar	Ordu	Türkiye
1935	17,53	21,21	2009	31,80	28,76
1945	17,03	19,95	2010	32,63	29,22
1950	17,93	20,14	2011	33,35	29,70
1955	18,07	20,44	2012	33,99	30,07
1960	17,52	20,26	2013	34,71	30,38
1965	16,43	19,34	2014	35,42	30,71
1970	16,37	18,95	2015	35,92	31,02
1975	16,63	19,46	2016	36,44	31,38
1980	17,96	19,88	2017	36,92	31,71
1985	18,74	20,91	2018	37,57	32,02
1990	20,89	22,21	2019	38,17	32,39
2000	24,98	25,75	2020	38,49	32,74
2007	30,53	28,26	2021	39,25	33,08
2008	31,19	28,47	2022	39,80	33,48

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023a)

Genç nüfus, 15-24 yaş grubundaki nüfusu ifade ederken; yaşlı nüfus, 65 ve üzeri yaştaki nüfusu göstermektedir (TÜİK, 2023a). Tablo 12'de Ordu ve Türkiye'nin genç ve yaşlı nüfus istatistikleri gösterilmektedir. İlde 2007 yılında genç nüfus oranı %16,23 seviyesinde iken, yaşlı nüfus oranı %10,07 düzeyindedir. 2007-2018 döneminde genç nüfus oranı yaşlı nüfus oranının üzerinde seyretmiştir. İlk kez 2019 yılında yaşlı nüfus oranı (%14,39) genç nüfus oranını (%13,77) aşmış ve bu durum 2022 yılına kadar devam etmiştir. 2022 yılı itibarıyla genç nüfus oranı %12,75'e kadar gerileyerek 97.298 kişiye düşerken, yaşlı nüfus oranı %15,64'e yükselerek 199.325 kişiye ulaşmıştır. 2007-2022 dönemi boyunca ilin genç nüfus oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Bununla birlikte 2007-2020 döneminde ilin yaşlı nüfus oranı Türkiye ortalamasının altında seyrederken, 2021 ve 2022 yılları itibarıyla ilin yaşlı nüfus oranı Türkiye ortalamasının üzerine çıkmıştır.

Tablo 12. Ordu ve Türkiye'de Genç ve Yaşlı Nüfus (2007-2022)

Yıllar	Ordu				Türkiye	
	Genç Nüfus	Genç Nüfus Oranı (%)	Yaşlı Nüfus	Yaşlı Nüfus Oranı (%)	Genç Nüfus Oranı (%)	Yaşlı Nüfus Oranı (%)
2007	116.144	16,23	72.040	10,07	7,08	17,56
2008	115.410	16,05	72.901	10,14	6,84	17,39
2009	113.993	15,76	75.904	10,49	7,00	17,24
2010	110.990	15,43	79.944	11,12	7,22	17,01
2011	109.690	15,35	81.798	11,45	7,34	16,78
2012	112.688	15,20	85.479	11,53	7,51	16,65
2013	112.241	15,34	87.657	11,98	7,68	16,55
2014	110.257	15,22	92.391	12,76	7,97	16,45
2015	109.967	15,09	96.028	13,17	8,24	16,38
2016	112.097	14,93	97.733	13,02	8,33	16,27
2017	108.565	14,62	99.218	13,37	8,53	16,06
2018	109.888	14,24	104.324	13,51	8,76	15,81
2019	103.851	13,77	108.550	14,39	9,08	15,58
2020	104.912	13,78	114.880	15,09	9,51	15,42
2021	100.137	13,16	117.573	15,45	9,73	15,31
2022	97.298	12,75	119.325	15,64	9,91	15,18

Kaynak: TÜİK (2023a)

Evlenme sayısı evlenen çiftlerin sayısını gösterirken, boşanma sayısı boşanan çiftlerin sayısını ifade etmektedir. Kaba evlenme hızı, bin nüfus başına düşen evlenme sayısını ve kaba boşanma hızı, bin nüfus başına düşen boşanma sayısını göstermektedir (TÜİK, 2023a). Evlenme ve boşanma verileri toplumların aile yapısı ve aile kurma dinamikleri hakkında önemli bir perspektif sunmaktadır.

Tablo 13'te Ordu ve Türkiye'nin evlenme ve boşanma verilerine yer verilmektedir. Ordu ilinde boşanma sayısı 2001 yılında 667 iken, bu rakam 2022 yılında 775 artarak 1.442'ye yükselmiştir. Diğer yandan ilin 2001'de 7.129 olan evlenme sayısı, 2.393 azalarak 4.736'ya düşmüştür. Benzer şekilde 2001 yılında ilin ‰0,94 olan kaba boşanma hızı 2022 yılında yaklaşık %100 artışla ‰1,89 düzeyine yükselmiştir. Bin nüfus başına düşen evlenme sayısı ilde 2001 yılında ‰10,08 iken, 2022 yılında ‰6,21'e gerilemiştir. 2001-2022 dönemi boyunca ilin kaba boşanma hızı Türkiye ortalamasının altında seyretmiştir. Bununla birlikte 2001 yılında ilin kaba evlenme hızı Türkiye ortalamasının üzerinde iken, 2022 yılı itibarıyla ilin kaba evlenme hızı Türkiye ortalamasının altında kaydedilmiştir. Ordu ve Türkiye'nin evlenme ve boşanma verileri göz önüne alındığında mevcut durumun aile içi ilişkiler ve sosyo-ekonomik açıdan olumsuz bir görünüme sahip olduğu ifade edilebilir.

Tablo 13. Ordu ve Türkiye'de Evlenme ve Boşanma Sayıları (2001-2022)

Yıllar	Ordu				Türkiye			
	Boşanma Sayısı	Evlenme Sayısı	Kaba Boşanma Hızı (‰)	Kaba Evlenme Hızı (‰)	Boşanma Sayısı	Evlenme Sayısı	Kaba Boşanma Hızı (‰)	Kaba Evlenme Hızı (‰)
2001	667	7.129	0,94	10,08	91.994	544.322	1,41	8,35
2002	778	5.890	1,1	8,31	95.323	510.155	1,44	7,73
2003	759	6.295	1,07	8,87	92.637	565.468	1,39	8,47
2004	759	6.305	1,07	8,87	91.022	615.357	1,35	9,10
2005	709	7.118	1,00	9,99	95.895	641.241	1,40	9,37
2006	673	7.126	0,94	9,98	93.489	636.121	1,35	9,18
2007	655	6.724	0,92	9,41	94.219	638.311	1,34	9,10
2008	654	6.128	0,91	8,54	99.663	641.973	1,40	9,04
2009	736	5.547	1,02	7,69	114.162	591.742	1,58	8,21
2010	701	5.211	0,97	7,22	118.568	582.715	1,62	7,97
2011	781	5.142	1,09	7,17	120.117	592.775	1,62	7,99
2012	860	5.109	1,18	7,02	123.325	603.751	1,64	8,03
2013	847	5.014	1,15	6,81	125.305	600.138	1,65	7,88
2014	818	5.035	1,12	6,92	130.913	599.704	1,70	7,77
2015	889	5.118	1,22	7,04	131.830	602.982	1,69	7,71
2016	832	4.814	1,12	6,51	126.164	594.493	1,59	7,50
2017	839	4.841	1,12	6,49	128.411	569.459	1,60	7,09
2018	968	4.615	1,28	6,10	143.573	554.389	1,76	6,81
2019	1.035	4.546	1,36	5,96	156.587	542.314	1,90	6,57
2020	998	3.991	1,32	5,27	136.570	488.335	1,64	5,86
2021	1.268	4.811	1,67	6,32	175.779	563.140	2,09	6,69
2022	1.442	4.736	1,89	6,21	180.954	574.358	2,13	6,76

Kaynak: TÜİK (2023a)

Net göç, bir yerleşim yerinin aldığı ve verdiği göç arasındaki farktır. Alınan göç, verilen göç sayısının üzerinde ise net göç pozitif, altında ise net göç negatiftir. Net göç hızı, göç edebilecek her bin kişi içindeki net göç sayısını ifade etmektedir (TÜİK, 2023a). Göç; eğitim düzeyi, yönü ve büyüklüğüne bağlı olarak ekonomik ve sosyo-ekonomik dinamikleri pozitif ya da negatif etkileme potansiyeline sahiptir. Aynı zamanda göç, özellikle ilin işgücü piyasası arzı ve beşeri sermayesi üzerinde de etkili olabilmektedir.

Tablo 14'te Ordu ve TR90 bölgesinin aldığı göç, verdiği göç, net göç ve net göç hızı istatistikleri paylaşılmaktadır. 1975-2022 döneminde Ordu'da 2012, 2016 ve 2022 yılları dışında tüm yıllarda negatif net göç yaşanmıştır. Eğitim ve daha iyi yaşam standartları başta olmak üzere ilden daha önce göç edenlerin ildeki nüfus ile devam eden bağlantısı ilin yoğun göç vermesinde etkin rol oynamıştır (DOKA, 2023b; TÜİK, 2023a). Diğer yandan 2012 yılında ilin aldığı göç 48.240 iken, verdiği göç 26.595'tir. Aradaki farkı temsil eden net göç ise bu yılda 21.645 olarak gerçekleşmiştir. Benzer durum 2016 yılında da görülmektedir. 2016 yılında ilin aldığı göç 42.995, verdiği göç 27.229 ve net göç 15.766'dır. 2022 yılında da pozitif net göç yaşanmış ve net göç sayısı

1.694 olarak belirlenmiştir. Pozitif net göçün yaşanması, ilin işgücü piyasası arzı bakımından önemli bir gelişmedir. Pozitif net göç hızı, ilgili yerleşim yerinin istihdam, eğitim ve sosyal kriterleri bakımından daha avantajlı bir konumda olduğunu gösterirken, negatif göç hızı aynı kriterlere göre ilgili yerleşim yerinin daha dezavantajlı bir konumda olduğunu göstermektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022). 1990-2022 döneminde ilin net göç hızı sadece 2012 (‰29,63), 2016 (‰21,23), 2018 (‰32,47), 2020 (‰7,24) ve 2022 (‰2,22) yıllarında pozitiftir. Geriye kalan tüm yıllarda net göç hızı negatiftir. Bu bağlamda 1990 yılında ‰-58 olan net göç hızı 2022 yılında ‰2,2 olarak gerçekleşmiş ve il göç veren konumdan daha fazla göç alan bir konuma ulaşmıştır. Bu durum ilin göç dinamiklerinin değiştiğini ve çekiciliğinin arttığını göstermektedir. Bununla birlikte 1980-2022 dönemi boyunca TR90 bölgesinde genel itibarıyla net göç hızının negatif belirlendiği diğer bir ifadeyle verilen göç sayısının alınan göç sayısından fazla olduğu görülmektedir. 2022 yılı itibarıyla Ordu ili pozitif net göç hızına sahipken, TR90 bölgesinde ‰-2,18 ile negatif net göç hızı kaydedilmiştir.

Tablo 14. Ordu ve TR90 Bölgesinde Alınan ve Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı (1980-2022)

Yıllar	Ordu		TR90		Ordu	TR90	Ordu	TR90
	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (‰)	Net Göç Hızı (‰)
1980	19.081	39.749	112.248	210.655	-20.668	-98.407	*	-45,40
1985	20.916	45.146	115.361	221.229	-24.230	-105.868	*	-41,90
1990	28.124	71.034	124.457	325.093	-42.910	-200.636	-58	-85,70
2008	27.719	31.458	89.402	95.024	-3.739	-5.622	-5,18	-2,24
2009	30.335	31.296	98.282	96.697	-961	1.585	-1,33	0,63
2010	27.896	36.241	90.395	113.098	-8.345	-22.703	-11,54	-8,98
2011	23.963	34.472	85.271	110.220	-10.509	-24.949	-14,60	-9,88
2012	48.240	26.595	105.109	86.614	21.645	18.495	29,63	7,29
2013	30.792	46.332	105.175	114.398	-15.540	-9.223	-21,02	-3,61
2014	28.555	39.937	113.914	118.470	-11.382	-4.556	-15,59	-1,77
2015	29.835	32.600	106.006	121.186	-2.765	-15.180	-3,79	-5,88
2016	42.995	27.229	137.818	98.358	15.766	39.460	21,23	15,03
2017	28.111	40.305	105.506	138.995	-12.194	-33.489	-16,29	-12,64
2018	54.813	30.152	194.120	112.325	24.661	81.795	32,47	30,54
2019	25.386	46.640	95.959	153.277	-21.254	-57.318	-27,79	-21,08
2020	26.898	21.406	79.820	88.342	5.492	-8.522	7,24	-3,18
2021	27.516	28.547	99.810	95.684	-1.031	4.126	-1,35	1,53
2022	28.878	27.184	96.612	102.474	1.694	-5.862	2,22	-2,18

*: İlgili yıllara ait verilere ulaşılamamıştır.

Kaynak: DİE (1998, 2004), TÜİK (2023b)

Tablo 15'te Ordu ilinin en çok göç aldığı ve verdiği ilk 10 il verileri gösterilmektedir. 2019-2022 dönemi itibarıyla Ordu ilinin en çok göç aldığı ve verdiği iller arasında ilk sırada İstanbul, ikinci sırada Samsun yer almaktadır. 2020-2022 yılları arasında ilin en çok göç aldığı ve verdiği iller sıralamasında İstanbul ve Samsun'un ardından üçüncü sırayı Ankara almaktadır. Ordu ilinin

göç etkileşiminde öne çıkan diğer iller arasında Giresun, Trabzon, Tokat, Kocaeli, İzmir, Bursa, Tekirdağ ve Rize bulunmaktadır.

Tablo 15. Ordu'nun En Çok Göç Aldığı ve Verdiği İlk 10 İl Verileri (2019-2022)

2019				2020			
Aldığı Göç		**Verdiği Göç**		**Aldığı Göç**		**Verdiği Göç**	
İstanbul	8.282	İstanbul	22.685	İstanbul	10.258	İstanbul	7.619
Samsun	2.527	Samsun	4.395	Samsun	2.111	Samsun	2.597
Giresun	1.677	Ankara	2.826	Ankara	1.561	Ankara	1.260
Ankara	1.312	Giresun	1.430	Giresun	1.093	Tokat	754
Trabzon	880	Kocaeli	1.353	Tokat	811	Kocaeli	748
Kocaeli	738	Tokat	979	Kocaeli	809	Giresun	682
İzmir	518	Trabzon	924	Trabzon	763	İzmir	519
Tokat	503	İzmir	857	İzmir	526	Trabzon	466
Erzurum	424	Tekirdağ	791	Bursa	447	Rize	442
Rize	412	Bursa	659	Rize	436	Tekirdağ	440
2021				**2022**			
Aldığı Göç		**Verdiği Göç**		**Aldığı Göç**		**Verdiği Göç**	
İstanbul	9.362	İstanbul	7.225	İstanbul	9.431	İstanbul	7.342
Samsun	2.639	Samsun	2.976	Samsun	2.611	Samsun	2.917
Ankara	1.498	Ankara	1.853	Ankara	1.403	Ankara	1.830
Giresun	1.092	Tokat	1.507	Tokat	1.224	Giresun	1.034
Tokat	950	Giresun	1.182	Giresun	1.167	Tokat	983
Trabzon	796	Kocaeli	967	Trabzon	858	Kocaeli	968
Kocaeli	669	Trabzon	811	Kocaeli	850	Trabzon	783
İzmir	591	İzmir	730	Rize	617	İzmir	696
Rize	452	Bursa	623	İzmir	609	Tekirdağ	619
Tekirdağ	441	Tekirdağ	611	Tekirdağ	517	Bursa	503

Kaynak: TÜİK (2023b)

1.2. İşgücü Göstergeleri

İşgücü ve istihdam istatistikleri ilin işgücü piyasasının potansiyeli, iktisadi dinamikleri ve toplum yapısı hakkında önemli bilgiler sunmaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2017). Bu bağlamda bu kısımda Ordu ilinin işgücüne katılma oranı, istihdam ve işsizlik oranı verileri değerlendirilmektedir.

İşgücüne katılma oranı, işgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranı olarak tanımlanmaktadır (TÜİK, 2023c). Tablo 16'da Ordu ve Türkiye'nin işgücüne katılma oranları gösterilmektedir. 1980 yılında %75 olan işgücüne katılma oranı genel olarak yıllar içerisinde azalma eğilimi göstermiş ve 2022 yılında %55,4 seviyesine gerilemiştir. Diğer bir ifadeyle 1980 yılında her 100 kişi içinde işgücüne dahil olan kişi sayısı 75 iken, 2022 yılında her 100 kişi içinde işgücüne dahil olan kişi sayısı 55,4'e düşmüştür. Buna göre özellikle 2000 yılı

sonrasında ilde aktif nüfusun önemli bir kısmının ekonomik faaliyetlerin dışında kaldığı görülmektedir. Buna rağmen 1980-2022 dönemi boyunca ilde işgücüne katılma oranı, Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmiştir.

Tablo 16. Ordu ve Türkiye'de İşgücüne Katılma Oranı (%) (1980-2022)

İl/Yıllar	1980	1985	1990	2000	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2017	2022
Ordu	75,0	72,4	70,8	61,3	61,3	59,4	58,1	58,9	55,8	52,2	54,4	55,4
Türkiye	62,9	61,1	60,6	55,2	46,9	47,9	48,8	49,9	50,0	50,8	52,8	53,1

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023c), İŞKUR (2023), ÇSGB (2023a)

İstihdam oranı, istihdamın kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranını ifade ederken; işsizlik oranı, işsiz nüfusun işgücü içindeki oranını belirtmektedir (TÜİK, 2023c). İşsizlik oranının artması ekonomik performans düşüşü, işgücü piyasası aksaklıkları, yoksulluğun ve suç oranlarının artması gibi bir dizi ekonomik ve sosyo-ekonomik sorunlara yol açabilmektedir. Diğer yandan istihdam oranı işgücü kaynağının nasıl kullanıldığı hakkında da genel bir fikir vermektedir. Tablo 17'de Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin istihdam ve işsizlik oranlarına yer verilmektedir. İlin istihdam oranı 2008 yılında %58,3 iken, 2022 yılında bu oran %50,3'e düşmüştür. İlin 2008 yılında %4,9 olan işsizlik oranı, 2022 yılına artarak %9,2'ye yükselmiştir. İşgücü istatistiklerindeki mevcut olumsuz görüntü ilin öncelikli olarak ele alması gereken önemli bir sorunu olarak değerlendirilebilir. Mevcut olumsuzluğa rağmen Ordu ili ve TR90 bölgesi istihdam ve işsizlik oranlarında Türkiye geneline kıyasla daha iyi bir görünüme sahiptir.

Tablo 17. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de İstihdam ve İşsizlik Oranları (%) (2008-2022)

Yıllar	İstihdam Oranı			İşsizlik Oranı		
	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu	TR90	Türkiye
2008	58,3	57,6	41,7	4,9	5,8	11
2009	55,9	57,0	41,2	5,9	6,0	14
2010	54,6	54,6	43	5,9	6,1	11,9
2011	55,5	53,7	45	5,9	6,4	9,8
2012	52,7	52,0	45,4	5,6	6,3	9,2
2013	49	47,6	45,9	6,1	6,8	9,7
2017	52	52,2	47,1	4,5	3,6	10,9
2022	50,3	50,3	47,5	9,2	9,2	10,4

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023c), İŞKUR (2023), ÇSGB (2023a)

Tablo 18'de Ordu'da açık iş sayısı en yüksek olan meslekler gösterilmektedir. Açık iş sayısı, işgücü piyasasındaki talepleri yansıtan önemli göstergelerden biridir. Buna göre ilde 2021 yılında açık iş sayısı en yüksek meslekler arasında birinci sırada konfeksiyon işçisi, ikinci sırada beden işçisi gelmektedir. Bu meslekleri sırasıyla garson, satış danışmanı, makineci, dokuma konfeksiyon makineci, çağrı merkezi müşteri temsilcisi, ön muhasebeci izlemektedir. Dikiş makinesi operatörü ve balık temizleme işçisi ise daha alt sıralarda yer almaktadır. Bu bilgilerden hareketle, 2021 yılında ilde açık iş sayısı bakımından konfeksiyon işçisi ve beden işçisinin en yüksek talep gören meslekler olduğu görülmektedir. Ayrıca ilde en yüksek açık iş sayısına sahip mesleklerin fiziksel emek gerektiren alanlarda yoğunlaştığı belirtilebilir.

Tablo 18. Ordu'da Açık İş Sayısı En Yüksek Olan Meslekler (2021)

Meslek	Açık İş Sayısı
Konfeksiyon İşçisi	1.520
Beden İşçisi (Genel)	1.409
Garson (Servis Elemanı)	498
Satış Danışmanı / Uzmanı	456
Makineci (Dikiş)	438
Dokuma Konfeksiyon Makineci	256
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	219
Ön Muhasebeci	190
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	157
Balık Temizleme İşçisi	157

Kaynak: İŞKUR (2021)

Sendikalaşma oranı, genellikle bir ülkenin ya da bölgenin sosyoekonomik yapısı, politik atmosferi, emeğin örgütlenme düzeyi ve işçi hakları hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Tablo 19'da Ordu ve Türkiye'nin sendikalaşma oranları gösterilmektedir. 2014-2022 dönemi itibarıyla Ordu'nun sendikalaşma oranı Türkiye ortalamasının altında seyretmiştir. İlgili dönemde Ordu ve Türkiye'de sendikalaşma oranlarının artma eğilimi içinde olduğu görülmektedir. Artış eğilimine rağmen mevcut durum Ordu ve Türkiye'de sendikalaşmanın düşük düzeylerde kaldığını göstermektedir. Sendikalaşma düzeyinin düşük düzeylerde kalmasında işverenlerin sendikalaşmaya olumsuz bakış açısı, kayıt dışı istihdam ve küçük ölçekli işletmelerdeki organizasyon eksikliği gibi faktörlerin etkili olduğu belirtilebilir.

Tablo 19. Ordu ve Türkiye'nin Sendikalaşma Oranları (%) (2014-2022)

İl/Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ordu	5,13	7,29	7,51	7,55	9,10	12,02	11,49	12,49
Türkiye	9,71	11,21	11,43	11,91	12,73	13,74	13,62	14,09

Kaynak: ÇSGB (2023b)

1.3. Eğitim Göstergeleri

Eğitim istatistikleri, ekonomik kalkınma ve sosyo-ekonomik gelişmenin önemli göstergelerinden biridir. Bu bölümde Ordu ilinin eğitim durumu okuryazarlık oranları, ortalama eğitim süresi, mezuniyet durumu, öğretmen başına öğrenci sayısı verileri ile değerlendirilmektedir.

Okuryazarlık, okuma ve yazma bilen nüfusu ifade etmektedir. Okuryazar oranı ise 6 ve üzeri yaştaki her 100 kişi içinde okuma yazma bilen kişi sayısı olarak tanımlanmaktadır (TÜİK, 2023d). Tablo 20'de Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin okuryazarlık oranlarına yer verilmektedir. Ordu'da 1935-2022 döneminde toplam, erkek ve kadın okuryazarlık oranları 1960 yılı dışında sürekli artmıştır. 1935 yılında toplam okuma yazma bilenlerin oranı %10,26 iken, 2022 yılında bu oran %95,31 düzeyine yükselmiştir. İlin 1935 yılında erkek okuryazar oranı %18,73 ve kadın okuryazar oranı %3,26 iken, bu oranlar 2022 yılında erkeklerde %98,49 ve kadınlarda %92,24 seviyesine

yükselmiştir. TR90 bölgesinde 1980 yılında %62,5 olan okuryazarlık oranı, 2022 yılı itibarıyla %96,35 seviyesine yükselmiştir. Türkiye'nin 1935 yılında %20,4 olan okuryazarlık oranı, 2022 yılında %97,6 olarak hesaplanmıştır. 1980-2022 dönemi boyunca Ordu'da okuryazarlık oranının TR90 bölgesi ve Türkiye ortalamasının altında olduğu belirlenmiştir.

Tablo 20. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Okuryazarlık Oranları (%) (1935-2022)

Yıllar	Ordu			TR90	Türkiye
	Erkek Okuryazarlık Oranı	Kadın Okuryazarlık Oranı	Toplam Okuryazarlık Oranı	Toplam Okuryazarlık Oranı	Toplam Okuryazarlık Oranı
1935	18,73	3,26	10,26	*	20,40
1940	23,20	4,24	13,18	*	24,55
1945	28,35	5,48	16,33	*	30,22
1950	28,71	6,00	16,88	*	32,37
1980	71,63	40,22	55,54	62,5	67,48
1985	81,64	60,00	70,32	75,00	77,45
1990	85,72	65,80	75,55	78,6	80,49
2000	91,80	74,60	83,12	86,00	87,32
2008	94,68	79,74	86,47	89,00	91,78
2009	94,97	80,29	87,09	89,99	92,47
2010	95,56	82,52	88,60	91,25	93,96
2011	96,23	85,28	90,47	92,96	95,13
2012	96,98	88,30	92,45	94,08	95,78
2013	97,16	88,76	92,78	94,42	96,04
2014	97,21	88,81	92,89	94,49	96,13
2015	97,28	88,70	92,94	94,49	96,22
2016	97,57	89,35	93,43	94,88	96,50
2017	97,74	89,80	93,73	95,15	96,74
2018	97,99	90,48	94,20	95,47	96,97
2019	98,14	90,89	94,48	95,74	97,24
2020	98,31	91,44	94,83	95,98	97,42
2021	98,39	91,83	95,07	96,18	97,52
2022	98,46	92,24	95,31	96,35	97,59

*: İlgili yıllara ait verilere ulaşılamamıştır.

Kaynak: DİE (1990, 2000, 2004), TÜİK (2023d)

Cinsiyet oranı, kadınların ortalama eğitim süresinin erkeklerin ortalama eğitim süresine oranını göstermektedir. Bu bağlamda cinsiyet oranının artması eğitimde cinsiyet eşitsizliğinin giderek azalmakta olduğuna dair bir işarettir. Ortalama eğitim süresi, 25 yaş ve üzeri nüfusun aldığı ortalama eğitimi ifade etmektedir. Bu gösterge kalkınma, insani gelişme ve yoksulluk verilerinin elde edilmesinde kullanıldığından ulusal ve uluslararası hesaplamalarda ve karşılaştırmalarda ayrı bir öneme sahiptir (TÜİK, 2023d).

Tablo 21'de Ordu ve Türkiye'de ortalama eğitim sürelerine ait veriler paylaşılmaktadır. 2011-2022 döneminde ilin toplam, erkek ve kadın ortalama eğitim süreleri sürekli artış göstermektedir. 2011 yılında ilin erkeklerde 7,2 yıl ve kadınlarda 5,1 yıl olan ortalama eğitim süresi, 2022 yılında erkeklerde 1,8 yıl artarak 9 yıla, kadınlarda ise 2,1 yıl artarak 7,2 yıla yükselmiştir. Benzer şekilde 2011 yılında ilin 6,1 yıl olan toplam ortalama eğitim süresi, 2022 yılında 2 yıl artışla 8,1 yıl olarak gerçekleşmiştir. İlde cinsiyet oranları incelendiğinde 2011 yılında %70 olan cinsiyet oranının 2022 yılında %79'a yükseldiği görülmüştür. 2011-2022 dönemi itibarıyla Ordu ilinin ortalama eğitim süresi ve cinsiyet oranı bakımından Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

Tablo 21. Ordu ve Türkiye'de Ortalama Eğitim Süresi (Yıl) (2011-2022)

Yıllar	Erkek		Kadın		Toplam		Cinsiyet Oranı (%)	
	Ordu	Türkiye	Ordu	Türkiye	Ordu	Türkiye	Ordu	Türkiye
2011	7,2	8,3	5,1	6,4	6,1	7,3	70	77
2012	7,4	8,4	5,2	6,5	6,3	7,4	71	78
2013	7,5	8,5	5,4	6,7	6,4	7,6	71	78
2014	7,7	8,7	5,5	6,9	6,6	7,8	72	79
2015	7,8	8,9	5,7	7,0	6,7	7,9	73	79
2016	8,0	9,0	5,9	7,2	7,0	8,1	74	80
2017	8,2	9,2	6,1	7,4	7,1	8,3	74	81
2018	8,4	9,4	6,3	7,6	7,3	8,5	75	82
2019	8,5	9,5	6,5	7,9	7,5	8,7	77	83
2020	8,7	9,7	6,7	8,1	7,7	8,9	78	83
2021	8,9	9,8	7,0	8,3	7,9	9,1	78	84
2022	9,0	10,0	7,2	8,5	8,1	9,2	79	85

Kaynak: TÜİK (2023e)

Tablo 22'de Ordu ve TR90 bölgesinin ilköğretim mezuniyet durumuna ilişkin istatistikler sunulmaktadır. 2022 yılında toplamda ve her iki cinsiyet için ilköğretim mezunu sayısı 2008 yılına göre azalma kaydetmiştir. Diğer yandan cinsiyete göre ilköğretim mezunu oranı 2008 yılında erkeklerde %50,62, kadınlarda ise %49,38 iken, bu oran 2022 yılında erkeklerde %55,44'e yükselmiş, kadınlarda ise %44,56'ya gerilemiştir. Bu kapsamda 2008-2022 dönemi itibarıyla erkek ve kadın mezuniyet oranı arasındaki fark erkekler lehine artış göstermiştir.TR90 bölgesinde de benzer eğilim söz konusudur. 2022 yılı itibarıyla TR90 bölgesinde ilköğretim mezunu erkek oranı %55,85 iken, ilköğretim mezunu kadın oranı %44,14 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 22. Ordu ve TR90 Bölgesinde İlköğretim Mezuniyet Durumu (2008-2022)

Yıllar	Ordu			TR90		
	Toplam	Erkek (%)	Kadın (%)	Toplam	Erkek (%)	Kadın (%)
2008	70.646	50,62	49,38	206.016	50,98	49,01
2009	76.886	50,86	49,14	218.457	51,15	48,84
2010	101.375	52,73	47,27	320.143	53,58	46,41
2011	110.518	52,69	47,31	351.138	53,86	46,13
2012	120.444	53,20	46,80	370.508	54,31	45,68
2013	120.087	53,51	46,49	373.187	54,58	45,41
2014	94.592	53,60	46,40	317.778	54,42	45,57
2015	82.222	54,21	45,79	272.910	55,08	44,91
2016	74.421	55,35	44,65	244.910	56,60	43,39
2017	74.379	55,18	44,82	244.501	56,59	43,40
2018	80.665	55,51	44,49	261.159	55,96	44,03
2019	52.544	56,07	43,93	176.406	56,61	43,38
2020	51.614	56,11	43,89	171.075	56,82	43,18
2021	49.116	55,41	44,59	160.966	55,86	44,13
2022	49.262	55,44	44,56	160.084	55,85	44,14

Kaynak: DİE (1990), TÜİK (2023e)

Tablo 23'te Ordu ilinin lise ve dengi okullar ile yüksekokul veya fakülte düzeyinde mezun sayıları paylaşılmaktadır. 1970 yılında lise ve dengi okullarda toplam mezun sayısı 6.366 olup, bu sayının 4.605'ini erkekler, 1.761'ini ise kadınlar oluşturmakta iken, 2022 yılında bu sayı 50.688'e ulaşmış ve bu sayının 87.881'ini erkekler, 62.807'sini kadınlar oluşturmuştur. Benzer durum yüksekokul veya fakülte içinde geçerlidir. Buna göre 1970 yılında 2.624 olan toplam mezun sayısı yıllar içerisinde kayda değer bir artış göstererek 2022 yılında 93.027'ye yükselmiştir. Bu kayda değer artışta, özellikle 2006 yılında kurulan Ordu Üniversitesi'nin ve Üniversite bünyesine eklenen yeni yüksekokul ve fakültelerin etkili olduğu ifade edilebilir.

Tablo 23. Ordu'da Lise ve Üniversite Mezuniyet Durumu (1970-2022)

Yıllar	Lise ve Dengi Okullar			Yüksekokul veya Fakülte		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
1970	6.366	4.605	1.761	2.624	1.044	1.580
1975	9.256	6.897	2.359	1.250	1.065	185
1980	17.281	12.100	5.181	8.834	5.840	2.994
1985	26.583	17.538	9.045	6.492	4.955	1.537
1990	42.085	27.549	14.536	11.640	8.780	2.860
2008	87.583	51.198	36.385	24.726	15.800	8.926
2009	91.621	53.887	37.734	30.359	18.617	11.742
2010	100.034	58.872	41.162	32.360	19.998	12.362
2011	103.162	61.240	41.922	38.324	23.253	15.071
2012	107.226	63.781	43.445	42.531	25.411	17.120
2013	106.538	63.853	42.685	49.084	28.401	20.683
2014	109.845	65.634	44.211	54.952	31.393	23.559
2015	113.283	67.391	45.892	60.910	34.649	26.261
2016	123.129	72.986	50.143	66.777	37.648	29.129
2017	123.266	72.540	50.726	68.939	38.159	30.780
2018	135.206	79.415	55.791	75.310	41.125	34.185
2019	136.333	79.480	56.853	76.710	41.183	35.527
2020	142.518	82.245	60.273	83.493	44.330	39.163
2021	146.259	85.080	61.179	88.634	46.536	42.098
2022	150.688	87.881	62.807	93.027	48.375	44.652

Kaynak: DİE (1990), TÜİK (2023e)

Tablo 24'te Ordu ve TR90 bölgesinin yüksek lisans ve doktora mezuniyet durumuna ilişkin veriler gösterilmektedir. İlin 2008 yılında toplam yüksek lisans ve doktora mezun sayıları sırasıyla 823 ve 193 iken, 2022 yılında yüksek lisans mezun sayısı 8.444'e ve doktora mezun sayısı 1.231'e yükselmiştir. 2008 yılında TR90 bölgesinde ilin yüksek lisans mezun oranı %19,91 olarak kaydedilirken, bu oran 2022 yılında %22,71 seviyesine yükselmiştir. Benzer şekilde 2008 yılında TR90 bölgesinde ilin doktora mezun oranı %14,93 olarak belirlenirken, 2022 yılı itibarıyla bu oran %17,47 seviyesine yükselmiştir. Bu belirgin yükselişte Ordu Üniversitesinin sahip olduğu dinamik akademik kadronun, artan teknik ve fiziki olanakların, katılımcı ve öğrenci odaklı organizasyonların etkili olduğu söylenebilir (OrduTB, 2023).

Tablo 24. Ordu ve TR90 Bölgesinde Yüksek Lisans ve Doktora Mezuniyet Durumu (2008-2022)

Yıllar	Yüksek Lisans			Doktora		
	Ordu	TR90	Ordu'nun Payı (%)	Ordu	TR90	Ordu'nun Payı (%)
2008	823	4.132	19,91	191	1.279	14,93
2009	926	5.149	17,98	245	1.859	13,17
2010	1.495	7.817	19,12	467	2.620	17,82
2011	1.671	8.624	19,37	540	2.892	18,67
2012	1.748	9.054	19,30	580	2.960	19,59
2013	2.383	12.530	19,01	673	4.119	16,33
2014	2.671	13.269	20,13	700	4.254	16,45
2015	2.866	14.205	20,17	745	4.539	16,41
2016	3.024	14.911	20,28	777	4.607	16,86
2017	4.494	21.433	20,96	1.000	5.954	16,79
2018	5.049	23.737	21,27	1.053	6.110	17,23
2019	5.588	25.985	21,50	1.049	6.201	16,91
2020	5.913	27.306	21,65	1.096	6.409	17,10
2021	7.845	35.630	22,01	1.170	6.792	17,22
2022	8.444	37.169	22,71	1.231	7.045	17,47

Kaynak: TÜİK (2023d)

2. SEKTÖREL GELİŞİM

Gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) ve kişi başına düşen GSYH, ekonomik performansın temsilinde temel ve güçlü göstergeler olarak kabul edilmektedir. GSYH, belirli bir dönemde (genellikle bir yıl veya çeyrek yıl) bir ülke sınırları içerisinde (coğrafi sınırlar içinde faaliyet gösteren Türk ve yabancı ülke vatandaşları tarafından) üretilen nihai mal ve hizmetin (yeniden satım için piyasaya sunulmayan) piyasa fiyatı cinsinden değeridir. GSYH'nin ülke nüfusuna bölünmesi ile kişi başı GSYH elde edilmektedir. Bu iki temel gösterge ekonomik performans, refah ve kalkınma düzeyi karşılaştırmalarında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Tablo 25. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Kişi Başına GSYH (ABD Doları) (2000-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye
2000	1.375	1.851	4.130	2012	6.251	8.124	11.675
2001	1.064	1.428	3.020	2013	6.681	8.460	12.582
2004	2.968	3.905	6.021	2014	6.546	8.233	12.178
2005	4.036	5.035	7.376	2015	7.186	8.030	11.085
2006	4.311	5.465	7.971	2016	6.083	7.466	10.964
2007	5.199	6.609	9.735	2017	6.017	7.128	10.696
2008	5.859	7.562	11.018	2018	5.292	6.289	9.793
2009	4.676	6.191	9.044	2019	5.315	6.166	9.195
2010	5.728	7.403	10.629	2020	5.047	5.878	8.600
2011	6.029	7.753	11.289	2021	4.841	5.836	9.592

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023f)

Tablo 25'te Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin kişi başına GSYH değerlerine yer verilmektedir. İlin 2004 yılında 1.375 ABD doları olan kişi başına GSYH değeri, 2021 yılında

4.841 ABD doları düzeyine yükselmiştir. Diğer yandan 2000-2021 döneminde Ordu ilinin kişi başına GSYH değerlerinin TR90 bölgesinin ve Türkiye ortalamasının altında seyrettiği görülmektedir. Bu durum ilin ekonomik büyüme performansının yetersiz olduğunu ve mevcut politika ve stratejilerin revize edilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Tablo 26. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de GSYH'nin Gelişimi (Bin TL) (2004-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	Türkiye'de TR90'nın Payı (%)	TR90 Bölgesinde Ordu'nun Payı (%)
2004	3.021.950	13.755.675	582.852.799	2,36	21,96
2005	3.875.157	16.746.699	680.275.847	2,46	23,14
2006	4.432.498	19.499.383	795.757.109	2,45	22,73
2007	4.830.711	21.345.025	887.714.414	2,40	22,63
2008	5.383.732	24.196.767	1.002.756.496	2,41	22,25
2009	5.210.385	24.067.733	1.006.372.482	2,39	21,64
2010	6.205.630	28.034.398	1.167.664.479	2,40	22,13
2011	7.245.258	32.687.789	1.404.927.615	2,32	22,16
2012	8.197.941	37.025.186	1.581.479.251	2,34	22,14
2013	9.363.159	41.047.946	1.823.427.315	2,25	22,81
2014	10.417.002	46.081.737	2.054.897.828	2,24	22,60
2015	14.157.576	55.953.238	2.350.941.343	2,38	25,30
2016	13.598.584	58.859.489	2.626.559.710	2,24	23,10
2017	16.384.984	68.630.098	3.133.704.267	2,19	23,87
2018	18.891.336	79.355.708	3.758.773.727	2,11	23,80
2019	23.031.253	94.701.229	4.311.732.766	2,19	24,32
2020	26.924.239	111.063.424	5.048.220.067	2,20	24,24
2021	33.092.990	140.756.434	7.248.788.983	1,94	23,51

Kaynak: TÜİK (2023f)

Tablo 26'da Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin GSYH değerleri gösterilmektedir. 2004 yılında Türkiye'de TR90 bölgesinin payı %2,6 iken, 2022 yılında %1,94'e gerilemiştir. Bununla birlikte 2004 yılında ilin TR90 bölgesindeki payı %21,96 düzeyinde iken, 2021 yılı itibarıyla %23,51 düzeyine yükselmiştir. 2004-2021 dönemi itibarıyla Ordu'nun TR90 bölgesinin GSYH değerine olan nispi katkısı artarken, aynı dönemde TR90 bölgesinin Türkiye'nin GSYH değerine olan nispi katkısının azaldığı gözlenmektedir.

Tablo 27. Ordu'da 20 ve Üzeri Çalışanı Olan İşletme ve Çalışan Sayısı (2021)

Sektörler	İşletme Sayısı	İşletme Payı (%)	Çalışan Sayısı
İmalat	119	26,62	13.175
Toptan ve perakende ticaret	110	24,60	7.100
İnşaat	64	14,31	3.199
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	42	9,39	2.174
Eğitim	22	4,92	1.160
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	21	4,69	4.989
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	20	4,47	2.075
Ulaştırma ve depolama	14	3,13	487
Madencilik ve taş ocakçılığı	13	2,90	1.326
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	7	1,56	218
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	5	1,11	495
Diğer hizmet faaliyetleri	3	0,67	81
Bilgi ve iletişim	3	0,67	39
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2	0,44	84
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2	0,44	932
Genel Toplam	447	100	37.534

Kaynak: İŞKUR (2023)

Tablo 27'de Ordu ilinde 20 ve üzeri çalışanı olan işletme ve çalışan sayıları gösterilmektedir. Bu kapsamda ilde en yüksek işletme sayısına sahip sektör imalat sanayidir. Toplam işletmeler içinde imalat sektöründeki işletmelerin payı %26,62'dir. Diğer yandan Türkiye genelinde imalat sektöründeki işletmelerin ağırlığı yaklaşık %34,70 seviyesindedir. Dolayısıyla, ilin imalat sektöründeki işletme payının, Türkiye ortalamasının altında kaldığı tespit edilmiştir. İlde imalat sektörünün ardından en fazla sayıda işletme, toptan ve perakende ticaret sektöründe bulunmaktadır. Ordu'nun toptan ve perakende ticaret sektöründe işletmelerin payı %24,60 iken, bu kapsamda Türkiye genelindeki işletmelerin payı %22,7'dir. Ordu ilinin bu sektördeki işletme sayısının Türkiye ortalamasının üzerinde olması ilde bu sektöre olan talebin ve girişimciliğin arttığına işaret etmektedir. İlde 20 ve üzeri çalışanı olan işletme sayısında üçüncü sırada inşaat sektörü yer almaktadır. İlk üç sektörde faaliyet gösteren işletmeler ildeki toplam işletmelerin yaklaşık %65'ini oluşturmaktadır. Bununla birlikte Ordu ilinde en fazla çalışanın bulunduğu sektörler sıralamasında birinci sırada imalat, ikinci sırada toptan ve perakende ticaret ve üçüncü sırada idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleri bulunmaktadır. Bu üç sektörde çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranı ise yaklaşık %67 seviyesindedir.

2.1. Tarım Sektörü

Tablo 28'de Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin tarım, ormancılık ve balıkçılık faaliyetlerine ait veriler sunulmaktadır. 2004 yılında Ordu'nun TR90 bölgesine katkısı %23,12 iken, bu oran 2022 yılında %28,70 seviyesine yükselmiştir. Bununla birlikte 2004 yılında Ordu'nun Türkiye içindeki payı %0,84 iken, bu oran 2022 yılında %1,12 düzeyine yükselmiştir. Bu bağlamda 2004-2021 dönemi itibarıyla Ordu ilinin tarım, ormancılık ve balıkçılık alanında TR90 bölgesi ve Türkiye'ye olan katkısının yıllar itibarıyla artma eğilimi sergilediği belirtilebilir.

Tablo 28. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık (Bin TL) (2004-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu'nun TR90'daki Payı (%)	Ordu'nun Türkiye'deki Payı (%)
2004	615.469	2.661.091	72.612.426	23,12	0,84
2005	1.072.446	3.609.873	78.370.970	29,70	1,36
2006	1.084.603	3.840.456	79.585.310	28,24	1,36
2007	1.008.399	3.447.893	74.636.413	29,24	1,35
2008	1.034.811	3.664.181	78.013.732	28,24	1,32
2009	736.099	3.061.845	81.234.274	24,04	0,90
2010	808.561	3.410.346	87.464.906	23,70	0,92
2011	753.721	3.220.894	90.473.489	23,40	0,83
2012	895.391	3.592.239	92.459.744	24,92	0,96
2013	963.189	3.503.806	94.649.299	27,49	1,01
2014	847.169	3.367.967	95.167.987	25,15	0,89
2015	1.943.982	5.536.097	103.977.399	35,11	1,87
2016	936.909	3.786.725	101.280.685	24,74	0,92
2017	1.271.518	4.411.354	106.262.848	28,82	1,19
2018	1.201.611	4.256.422	108.521.304	28,23	1,10
2019	1.628.985	5.124.809	112.102.898	31,78	1,45
2020	1.671.423	5.203.171	118.539.975	32,12	1,41
2021	1.292.203	4.501.171	115.051.900	28,70	1,12

Kaynak: TÜİK (2023f)

Tablo 29'da Ordu ilinin tarımsal üretim göstergelerine ait veriler paylaşılmaktadır. 2004 yılında büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayıları sırasıyla 119.645 ve 99.758 iken, 2022 yılına gelindiğinde büyükbaş hayvan sayısı %2,1'lik artışla 122.257'ye, küçükbaş hayvan sayısı ise %78'lik artışla 177.595'e yükselmiştir. Buna göre ilin küçükbaş hayvancılığa kıyasla büyükbaş hayvancılık alanında oldukça geride olduğu görülmektedir. İlin büyükbaş hayvancılık potansiyelinin geride kalmasında elverişsiz arazi şartları, artan yem fiyatları, kırsal kesimde azalan genç nüfus ve veteriner hizmetlerine ulaşmadaki zorluklar gibi faktörler etkili olmaktadır. Diğer yandan ilde yaygın yaylacılık faaliyetleri küçükbaş hayvancığın gelişiminde önemli rol oynamaktadır (OrduTB, 2023). 2004 yılı ile karşılaştırıldığında gerek tahıllar ve diğer bitkisel ürün üretimi gerekse de örtü altı sebze ve meyve üretimi, 2022 yılına gelindiğinde önemli ölçüde azalarak sırasıyla 76.446 ve 3.619 ton seviyelerine düşmüştür. İlde artan şehirleşme ve sanayileşme ile birlikte toplam işlenen tarım alanlarının azalması ürün üretimini her geçen gün daha da zorlaştırmaktadır.

Tablo 29. Ordu'da Tarımsal Üretim Göstergeleri (2004-2022)

Yıllar	Büyükbaş Hayvan Sayısı (Baş)	Küçükbaş Hayvan Sayısı (Baş)	Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Üretim Miktarı (Ton)	Örtü Altı Sebze ve Meyve Üretim Miktarı (Ton)	Toplam İşlenen Tarım Alanı (Hektar)
2004	119.645	99.758	197.128	5.656	62.960
2005	132.169	121.333	145.180	5.627	54.426
2006	130.038	107.927	114.424	5.271	39.923
2007	126.858	98.320	118.281	2.461	43.337
2008	110.775	88.286	124.111	3.132	45.910
2009	99.427	75.454	95.201	2.683	39.537
2010	103.896	86.642	85.748	1.901	33.106
2011	107.973	87.971	74.059	974	31.950
2012	152.660	112.269	76.097	1.087	30.288
2013	148.665	120.582	66.268	3.008	28.087
2014	124.305	122.361	56.588	2.600	28.176
2015	124.240	123.690	49.032	2.525	27.557
2016	124.075	121.608	44.935	2.473	26.136
2017	142.709	129.392	49.539	2.569	15.030
2018	153.280	135.147	47.452	2.594	25.053
2019	154.051	135.565	46.095	2.194	24.856
2020	159.644	157.321	71.518	2.280	24.877
2021	162.834	187.119	77.173	3.569	30.259
2022	122.257	177.595	76.446	3.619	30.750

Kaynak: TÜİK (2023g)

Tablo 30'da Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin toplam işlenen tarım alanı verileri sunulmaktadır. 2004 yılında Ordu'da 97.171 hektar olarak kaydedilen toplam işlenen tarım alanı, 2022 yılında yaklaşık %68 oranında azalarak 30.750 hektar seviyesine gerilemiştir. Benzer durum TR90 bölgesi ve Türkiye için de gözlenmektedir. Bu bağlamda işlenen tarım alanlarındaki mevcut gerileme, yerel ve ulusal düzeyde sürdürülebilir tarım açısından önemli bir tehdit oluşturabilir.

Tablo 30. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Toplam İşlenen Tarım Alanı (Hektar)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye
1995	97.171	311.420	24.314.710	2009	39.538	190.918	21.351.696
1996	90.132	305.490	24.457.621	2010	33.107	186.014	21.383.626
1997	87.647	302.134	24.239.158	2011	31.950	193.520	20.522.626
1998	83.941	313.776	24.362.820	2012	30.288	192.460	20.581.039
1999	80.710	311.487	24.213.095	2013	28.087	170.258	20.573.477
2000	82.878	314.517	23.768.125	2014	28.176	166.425	20.697.903
2001	85.825	292.701	23.740.022	2015	27.557	164.054	20.649.766
2002	82.359	287.604	23.905.693	2016	26.136	160.429	20.381.943
2003	67.889	268.544	23.309.890	2017	15.031	159.670	19.998.498
2004	62.960	270.533	23.812.992	2018	25.053	168.531	19.723.076
2005	54.426	249.992	23.775.459	2019	24.856	153.856	19.580.744
2006	39.923	216.159	22.981.020	2020	24.877	166.673	19.586.384
2007	43.338	203.809	21.978.693	2021	30.259	176.862	19.881.533
2008	45.911	208.622	21.555.242	2022	30.750	196.247	20.192.539

Kaynak: TÜİK (2023h)

Tablo 31'de Türkiye ve Dünya'nın fındık üretim verilerine yer verilmektedir. Bu verilere göre Türkiye'nin fındık üretiminde dünya liderliğini elinde bulundurduğu gözlenmektedir. Bu kapsamda 1961 yılında dünyada fındık üretiminin %41'i Türkiye tarafından karşılanırken, bu oran 2008 yılında önemli ölçüde artarak %75 seviyesine yükselmiştir. Diğer yandan 2016 yılında Türkiye'nin dünya fındık üretimindeki payı %56'ya kadar düşmesine rağmen 2022 yılı itibarıyla fındık üretimindeki liderlik konumu devam etmektedir.

Tablo 31. Türkiye ve Dünya'da Fındık Üretimi (1961-2022)

Yıllar	Dünya Fındık Üretimi (Bin Ton)	Türkiye Fındık Üretimi (Bin Ton)	Türkiye'nin Payı (%)
1961	182	76	41
1965	170	62	36
1970	384	255	66
1975	472	317	67
1980	421	250	59
1985	376	180	48
1990	560	375	67
1991	521	315	60
1992	741	520	70
1993	498	305	61
1994	717	490	68
1995	678	455	67
1996	648	446	69
1997	631	410	65
1998	802	580	72
1999	780	530	68
2000	675	470	70
2001	878	625	71
2002	835	600	72
2003	688	480	70
2004	616	350	57
2005	758	530	70
2006	961	661	69
2007	811	530	65
2008	1.068	800	75
2009	772	500	65
2010	854	600	70
2011	744	430	58
2012	924	660	71
2013	869	549	63
2014	708	450	64
2015	937	646	69
2016	748	420	56
2017	1.006	675	67
2018	881	515	58
2019	1.125	776	69
2020	1.027	665	65
2021	1.077	684	64
2022	1.255	765	61

Kaynak: TÜİK (2023h), FAO (2023)

Ordu ilinin öne çıkan tarım ürünleri arasında fındık, kivi, mısır, ceviz, çilek, patates, incir ve Trabzon hurması ile birlikte yeni yetiştirilmeye başlayan salep, mavi yemiş, siyez buğdayı ve enginar gibi alternatif ürünler bulunmaktadır. Bu ürünler arasında özellikle fındık, ilin ve Türkiye'nin yerel üretimine, ihracatına, istihdamına ve marka değerine sağladığı katkı nedeniyle stratejik bir öneme sahiptir (DOKA, 2023a).

Tablo 32'de Ordu'da fındık üretimine ve Ordu fındık üretiminin Türkiye ve Dünya'daki payına yer verilmiştir. Buna göre Ordu ili 1975 yılında 78 bin ton fındık üretimi ile Türkiye'nin fındık üretiminin dörtte birini tek başına karşılamaktadır. 2022 yılında ilin fındık üretim miktarı 240 bin tona ulaşmış ve Türkiye fındık üretiminde ilin payı %31'e yükselmiştir. İlin dünya fındık üretimindeki payı ise 2004 yılında %17 iken, 2022 yılında %19'a yükselmiştir. Fakat, yıllar itibariyle bilinçsiz üretim, verim düşüklüğü, tarımsal hastalıklar, üreticiyi tatmin etmeyen fiyatlar ve iklim şartları dolayısı ile rekoltede dalgalanmalar yaşanmaktadır. Bu dalgalanmalara rağmen Türkiye, dünya fındık üretiminin yarısından fazlasını karşılarken, bu üretimin önemli bir kısmı Ordu ilinden sağlanmaktadır. Bu bağlamda ilin, fındık üretiminin lokomotifi ve önemli merkezlerinden biri olduğu ifade edilebilir.

Tablo 32. Ordu Fındık Üretimi, Türkiye ve Dünya'daki Payı (1975-2022)

Yıllar	Ordu Fındık Üretimi (Bin Ton)	Ordu'nun Türkiye'deki Payı (%)	Ordu'nun Dünya'daki Payı (%)
1975	78	25	17
1985	56	31	15
1990	144	38	26
1995	130	29	18
1996	125	28	19
1997	118	29	19
1998	155	27	19
1999	160	30	21
2000	125	27	19
2001	195	31	22
2002	166	28	20
2003	138	29	20
2004	54	15	9
2005	172	32	23
2006	188	28	20
2007	140	26	17
2008	210	26	20
2009	91	18	12
2010	201	34	24
2011	128	30	17
2012	161	24	17
2013	193	35	22
2014	66	15	9
2015	209	32	22
2016	115	27	15
2017	216	32	21
2018	198	38	22
2019	217	28	19
2020	197	30	19
2021	167	24	16
2022	240	31	19

Kaynak: TÜİK (2023h), Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (2022)

Bal üretimi tarımsal üretime, insan sağlığına ve ülke ekonomisine sunduğu katkılar göz önüne alındığında ayrı bir öneme sahiptir. Bu kapsamda Ordu'da fındığın yanı sıra öne çıkan bir diğer tarım ürünü de baldır. Tablo 33'te Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'de bal üretimi verilerine yer verilmektedir. 1995 yılında TR90 bölgesinde üretilen balın %61,88'i Ordu ilinden karşılanırken, bu oran 2022 yılında %74,78 seviyesine yükselmiştir. Benzer şekilde 2004 yılında Türkiye bal üretiminde Ordu'nun payı %13,34 iken, bu oran 2022 yılında %16,14 seviyesine yükselmiştir. Bu veriler ışığında Ordu ilinin Türkiye'nin bal üretiminde önemli bir konumda bulunduğu görülmektedir. İlin bal sektöründeki güçlü konumu, sürdürülebilir tarım ve ekonomik kalkınma açısından olumlu bir örnek teşkil etmektedir.

Tablo 33. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Bal Üretimi (Ton) (1995-2022)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	TR90'da Ordu'nun Payı (%)	Türkiye'de Ordu'nun Payı (%)
1995	9.155	14.794	68.620	61,88	13,34
1996	7.615	12.279	62.950	62,01	12,09
1997	8.094	11.930	63.319	67,84	12,78
1998	9.643	13.578	67.490	71,01	14,28
1999	9.738	14.226	67.259	68,45	14,47
2000	10.352	14.778	61.091	70,05	16,94
2001	9.439	14.202	60.190	66,46	15,68
2002	9.819	15.031	74.554	65,32	13,17
2003	8.549	14.464	69.540	59,10	12,29
2004	10.196	15.598	73.929	65,36	13,79
2005	8.906	14.554	82.336	61,19	10,81
2006	9.584	14.796	83.842	64,77	11,43
2007	9.818	15.392	73.935	63,78	13,27
2008	9.203	14.828	81.364	62,06	11,31
2009	9.645	14.663	82.003	65,77	11,76
2010	10.380	15.718	81.115	66,03	12,79
2011	11.820	16.681	94.245	70,85	12,54
2012	11.458	15.560	89.162	73,63	12,85
2013	12.865	17.587	94.694	73,15	13,58
2014	15.039	19.794	103.525	75,97	14,52
2015	16.601	20.647	107.665	80,40	15,41
2016	16.278	20.799	105.727	78,26	15,39
2017	16.799	22.948	114.471	73,20	14,67
2018	16.994	22.647	107.920	75,03	15,74
2019	17.057	21.628	109.330	78,86	15,60
2020	17.213	23.377	104.077	73,63	16,53
2021	11.377	15.616	96.344	72,85	11,80
2022	19.098	25.537	118.297	74,78	16,14

Kaynak: TÜİK (2023h)

2.2. Sanayi Sektörü

Tablo 34'te Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'de sanayi üretimine ait veriler gösterilmektedir. 2004 yılında ilin Türkiye sanayisi içindeki payı %0,30 iken, 2021 yılında bu oran %0,38'e yükselmiştir. Benzer şekilde 2004 yılında ilin TR90 bölgesi içindeki payı %24,41 iken, bu oran 2021 yılında %26,62 seviyesine yükselmiştir. İl, sanayi sektöründe özellikle gıda ürünleri imalatı ile orman ürünleri ve mobilya sanayisi gibi sektörlerde öne çıkmaktadır. Bununla birlikte fındık üretimine dayalı gıda sanayisi ağırlıklı olarak fındık kırma, fındık işleme ve fındık mamulleri üretiminde yoğunlaşmaktadır. Ayrıca hazır giyim, madencilik, çimento ve hazır beton sektörleri ilin yerel istihdamını desteklemekte, sektörel ve ekonomik çeşitliliğine katkı sağlamaktadır (OrduTB, 2023). İlde 4 adet Organize Sanayi Bölgesi (OSB) bulunmaktadır. Bu 4 adet OSB'den Ordu OSB ve Fatsa OSB faaliyette olup, Ordu 2. OSB ve Ünye OSB yapım aşamasındadır (DOKA, 2023b).

Tablo 34. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Sanayi Üretimi (Bin TL) (2004-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu'nun TR90'daki Payı (%)	Ordu'nun Türkiye'deki Payı (%)
2004	474.064	1.941.838	158.646.787	24,41	0,30
2005	546.761	2.243.910	173.836.292	24,36	0,31
2006	559.659	2.364.716	189.599.459	23,66	0,30
2007	601.842	2.589.084	201.770.217	23,24	0,30
2008	574.289	2.667.159	203.190.530	21,53	0,28
2009	542.326	2.641.394	185.464.765	20,53	0,29
2010	595.040	2.889.879	203.682.062	20,59	0,29
2011	863.877	3.554.694	239.381.264	24,30	0,36
2012	768.800	3.711.662	247.664.328	20,71	0,31
2013	842.257	4.083.647	271.064.731	20,62	0,31
2014	950.240	4.570.027	285.120.287	20,79	0,33
2015	1.121.669	4.808.157	299.576.304	23,32	0,37
2016	1.147.621	5.052.637	312.737.078	22,71	0,37
2017	1.323.787	5.350.585	341.814.205	24,74	0,39
2018	1.308.887	5.147.405	346.654.918	25,42	0,38
2019	1.382.767	5.611.252	343.385.495	24,64	0,40
2020	1.495.824	5.885.912	354.533.427	25,41	0,42
2021	1.579.804	5.934.041	415.487.527	26,62	0,38

Kaynak: TÜİK (2023i)

Tablo 35'te Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin imalat sanayi üretimine ait istatistiklerine yer verilmektedir. İlin 2004 yılında 391.797 bin TL olan imalat sanayi değeri, 2021 yılında yaklaşık %214 artışla 1.232.956 bin TL'ye yükselmiştir. Bu bağlamda 2004 yılında ilin, Türkiye imalat sanayi içindeki payı %0,30 iken, 2021 yılındaki payı %0,36'ya yükselmiştir. Bununla birlikte 2004 yılında ilin TR90 bölgesi imalat sanayi üretimine katkısı %27,17 iken, 2022 yılı itibarıyla bu alandaki üretime katkısı %29,96 olarak kaydedilmiştir.

Tablo 35. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de İmalat Sanayi Üretimi (Bin TL) (2004-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu'nun TR90'daki Payı (%)	Ordu'nun Türkiye'deki Payı (%)
2004	391.797	1.441.975	130.198.146	27,17	0,30
2005	458.896	1.684.277	142.599.002	27,24	0,31
2006	468.678	1.741.483	156.290.890	26,91	0,30
2007	511.102	1.910.003	166.780.501	26,75	0,30
2008	487.575	1.952.486	167.547.843	24,97	0,28
2009	460.155	1.959.784	152.541.975	23,48	0,29
2010	504.932	2.122.397	166.535.287	23,79	0,29
2011	760.107	2.660.485	200.231.207	28,57	0,36
2012	646.529	2.647.106	204.571.038	24,42	0,31
2013	715.226	2.812.592	224.647.416	25,42	0,31
2014	776.214	3.224.622	237.255.113	24,07	0,33
2015	931.317	3.581.245	251.300.895	26,00	0,37
2016	926.525	3.710.570	261.377.230	24,97	0,37
2017	1.038.643	3.824.459	285.595.682	27,15	0,39
2018	974.161	3.537.108	289.096.639	27,54	0,38
2019	1.033.640	3.773.555	281.987.127	27,39	0,40
2020	1.113.030	4.007.684	291.517.853	27,77	0,42
2021	1.232.956	4.114.073	345.362.678	29,96	0,38

Kaynak: TÜİK (2023i)

2.3. Hizmetler Sektörü

Tablo 36'da Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin hizmetler sektörüne ait istatistiklerine yer verilmektedir. 2004 yılına göre Türkiye'nin 2021 yılı hizmetler sektör hacmi yaklaşık %134 artış kaydetmiştir. Aynı dönemde ilin hizmetler sektör hacmi ise yaklaşık %113 artış göstermiştir. Bu artışa rağmen, 2004 yılında ilin Türkiye hizmetler sektörü içinde %0,39 olan payı, 2021 yılında azalarak %0,35 düzeyine gerilemiştir. Diğer yandan ilin TR90 bölgesi içinde hizmetler sektörüne olan katkısı 2004 yılında %19,98 iken, 2021 yılında %22,90 seviyesine yükselmiştir. Diğer bir ifadeyle 2004 yılına kıyasla 2021 döneminde ilin TR90 bölgesi içinde hizmetler sektörüne olan katkısı artış göstermiştir.

Tablo 36. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Hizmetler Sektörü (Bin TL) (2004-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu'nun TR90'daki Payı (%)	Ordu'nun Türkiye'deki Payı (%)
2004	791.787	3.961.765	203.940.184	19,98	0,39
2005	854.593	4.324.332	223.679.534	19,76	0,38
2006	901.312	4.574.491	236.835.344	19,70	0,38
2007	951.927	4.806.618	250.217.392	19,80	0,38
2008	934.622	4.742.824	247.079.966	19,70	0,38
2009	837.320	4.229.058	222.185.437	19,79	0,38
2010	957.648	4.542.272	239.984.144	21,08	0,40
2011	1.025.355	5.002.389	270.241.290	20,49	0,38
2012	1.080.432	5.377.628	291.092.679	20,09	0,37
2013	1.165.928	5.589.221	309.304.747	20,86	0,38
2014	1.261.239	6.014.540	329.201.092	20,97	0,38
2015	1.309.912	5.976.325	350.751.877	21,91	0,37
2016	1.348.767	6.181.694	353.545.657	21,81	0,38
2017	1.461.791	6.732.294	392.476.970	21,71	0,37
2018	1.556.026	7.007.327	413.338.288	22,20	0,38
2019	1.586.584	7.031.977	418.057.145	22,56	0,38
2020	1.495.932	6.601.808	394.675.783	22,65	0,38
2021	1.692.372	7.387.945	477.829.662	22,90	0,35

Kaynak: TÜİK (2023f)

2.4. İnşaat Sektörü

Tablo 37'de Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin inşaat sektörüne ait verileri paylaşılmaktadır. İlin 2004 yılında 172.309 bin TL olan inşaat sektörü hacim değeri, 2021 yılında yaklaşık %164 oranında artarak 455.631 bin TL değerine yükselmiştir. Bu doğrultuda 2004 yılında ilin Türkiye inşaat sektörü içindeki payı %0,39 iken, 2021 yılında bu oran %0,42 olarak belirtilmiştir. Ayrıca 2004 yılına göre 2021 yılında ilin TR90 bölgesi içinde inşaat sektör hacminin payı artmış ve 2021 yılı itibarıyla %14,18 olarak kaydedilmiştir. Ayrıca ilde inşaat sektöründe faaliyet gösteren 20 ve daha fazla istihdama sahip işletme sayısı 79'dur (OrduTB, 2022).

Tablo 37. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de İnşaat Sektörü (Bin TL) (2004-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu'nun TR90'daki Payı (%)	Ordu'nun Türkiye'deki Payı (%)
2004	172.309	1.265.585	44.221.341	13,61	0,39
2005	189.915	1.470.553	50.597.618	12,91	0,38
2006	233.602	1.862.170	63.506.655	12,54	0,37
2007	256.750	2.022.005	70.234.686	12,69	0,37
2008	243.172	1.919.982	66.955.112	12,66	0,36
2009	199.936	1.580.377	56.304.615	12,65	0,36
2010	273.299	1.724.253	65.729.043	15,85	0,42
2011	330.742	2.071.809	82.081.539	15,96	0,40
2012	401.034	2.142.851	88.791.205	18,71	0,45
2013	467.076	2.344.294	101.503.565	19,92	0,46
2014	506.466	2.341.212	106.376.094	21,63	0,48
2015	543.462	2.454.353	111.640.513	22,14	0,49
2016	479.937	2.450.478	117.322.451	19,58	0,41
2017	596.267	2.888.380	128.318.670	20,64	0,46
2018	557.367	2.803.433	125.922.221	19,88	0,44
2019	527.894	2.866.355	115.090.685	18,41	0,46
2020	438.783	3.026.295	108.805.668	14,49	0,40
2021	455.631	3.213.119	108.110.963	14,18	0,42

Kaynak: TÜİK (2023f)

2.5. Dış Ticaret

TÜİK, ihracat ve ithalat verilerini 2002-2019 yılları arasında Özel Ticaret Sistemini (ÖTS) kullanarak açıklarken, 2020 yılı itibarıyla Genel Ticaret Sistemi'ni (GTS) temel alarak açıklamaktadır. GTS'de dış ticaret verileri hesaplanırken gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dahil edilmektedir. ÖTS'de dış ticaret verileri hesaplanırken gümrük sınırı temel alınırken, serbest bölgeler ve gümrük antrepoları gümrük sınırının kapsamı dışında yer almaktadır (TÜİK, 2023j).

Tablo 38'de Ordu ve Türkiye'nin ihracat verileri sunulmaktadır. 2002 yılında Türkiye'nin ihracat hacmi yaklaşık 36 milyar ABD doları iken, aynı yılda ilin ihracat hacmi 110,5 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında Türkiye'nin ihracat hacmi yaklaşık 254,1 milyar ABD doları değerine ulaşırken, aynı yılda Ordu ilinin ihracat hacmi 296,6 milyon ABD doları olarak kaydedilmiştir. 2002-2022 dönemi itibarıyla Türkiye'nin ihracat hacmi önemli gelişme kaydederek %605 oranında büyüme sağlamıştır. Aynı dönemde ilin ihracat hacmi ise %169 oranında artış sergilemiştir. İlin Türkiye ihracatı içindeki payı 2002 yılında %0,30 iken, 2022 yılında %0,11 olarak tespit edilmektedir. Diğer bir ifade ile yıllar itibarıyla ilin, Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı gözle görülür bir şekilde azalmıştır. Bu bağlamda il genelinde verimliliğin ve ihracat ürün çeşitliliğinin artırılması ve katma değerli üretime odaklanılması ilin ihracat ve ekonomik performansı üzerinde olumlu etkiler doğurabilir.

Tablo 38. Ordu ve Türkiye'de İhracatın Gelişimi (Bin ABD Doları) (2002-2022)

Yıllar	Türkiye	Ordu	Ordu'nun Payı (%)
2002	36.059.089	110.499	0,30
2003	47.252.836	118.645	0,25
2004	63.167.153	268.999	0,42
2005	73.476.408	353.286	0,48
2006	85.534.676	280.561	0,32
2007	107.271.750	286.485	0,26
2008	132.027.196	316.564	0,23
2009	102.142.613	205.163	0,20
2010	113.883.219	351.082	0,30
2011	134.906.869	366.475	0,27
2012	152.461.737	334.142	0,21
2013	151.802.637	169.072	0,11
2014	157.610.158	202.200	0,12
2015	143.838.871	220.821	0,15
2016	142.529.584	163.226	0,11
2017	156.992.940	224.981	0,14
2018	167.920.613	204.031	0,12
2019	171.464.945	246.082	0,14
2020	169.637.755	235.233	0,13
2021	225.214.458	289.513	0,12
2022	254.169.748	296.699	0,11

Kaynak: TÜİK (2023j)

Ordu ili ihracatının %88'ini fındık ve fındık mamulleri oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra ilde özellikle son yıllarda kivi üretimi de yaygınlaşmaktadır. İlin ihracatının büyük bir kısmı tarımsal bir ürün olan fındığa bağlı olduğundan ilin ihracat performansı mevsimsel faktörlerden oldukça fazla etkilenmektedir. Fındık dışında ilin ihracatında önemli pay sahibi diğer ürünler arasında maden ürünleri, kimyevi maddeler, çimento, bentonit, mobilya, kağıt ve orman ürünleri yer almaktadır. Ordu ilinden dünyanın çeşitli ülkelerine yapılan ihracata bakıldığında önde gelen ülkeler arasında Almanya, İtalya, Hollanda, Fransa ve Belçika bulunmaktadır (DOKA, 2023b).

Tablo 39'da TR90 bölgesi ihracatı ve bölge içinde Ordu'nun ihracat payı gösterilmektedir. İlin genel yıllar itibarıyla artış seyrinde olduğu gözlemlenen ihracat payı 2022 yılında %14,18'e ulaşmıştır. Bu durum Ordu'nun TR90 bölgesi içinde artan ihracat potansiyelini ortaya koymaktadır.

Tablo 39. TR90 Bölgesi İhracatı ve Ordu'nun Payı (Bin ABD Doları) (2013-2022)

Yıllar	TR90 Bölgesi İhracatı	Ordu'nun Payı (%)
2013	1.924.187	8,78
2014	2.141.081	9,44
2015	2.227.096	9,92
2016	1.888.678	8,63
2017	1.845.033	12,20
2018	1.655.834	12,33
2019	1.906.896	12,89
2020	1.812.008	12,98
2021	2.157.388	13,41
2022	2.091.527	14,18

Kaynak: TÜİK (2023k)

Tablo 40'ta Ordu ve Türkiye'nin ithalat verileri gösterilmektedir. 2002 yılı verileri incelendiğinde Türkiye'nin ithalat değeri yaklaşık 51,5 milyar ABD doları iken, aynı yılda ilin ithalat değeri 32,1 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılı verilerine bakıldığında ise Türkiye'nin ithalat değerinin yaklaşık 363,7 milyar ABD doları seviyesine yükseldiği, aynı yılda ilin ithalat değerinin 66,1 milyon ABD doları seviyesine ulaştığı görülmektedir. Türkiye'nin ithalat hacmi 2002 yılından 2022 yılına kadar %611 büyüme kaydederken, aynı dönemde ilin ithalat hacmi %106 artmış göstermiştir. İlin Türkiye ithalatı içindeki payı 2002 yılında %0,06 iken, 2022 yılında %0,01 olarak tespit edilmektedir. Buna göre yıllar içinde ilin ülke ithalatı içindeki payı azalmıştır.

Tablo 40. Ordu ve Türkiye'de İthalatın Gelişimi (Bin ABD Dolar) (2002-2022)

Yıllar	Türkiye	Ordu	Ordu'nun Payı (%)
2002	51.553.797	32.194	0,06
2003	69.339.692	75.737	0,10
2004	97.539.766	64.577	0,06
2005	116.774.151	50.800	0,04
2006	139.576.174	91.015	0,06
2007	170.062.715	88.716	0,05
2008	201.963.574	106.190	0,05
2009	140.928.421	69.031	0,04
2010	185.544.332	75.689	0,04
2011	240.841.676	79.176	0,03
2012	236.545.141	104.245	0,04
2013	251.661.250	33.755	0,01
2014	242.177.117	50.717	0,02
2015	207.234.359	49.515	0,02
2016	198.618.235	40.196	0,02
2017	233.799.651	65.264	0,02
2018	223.047.094	38.368	0,01
2019	202.704.320	25.480	0,01
2020	219.516.807	22.497	0,01
2021	271.425.553	36.472	0,01
2022	363.710.575	66.142	0,01

Kaynak: TÜİK (2023j)

Tablo 41'de TR90 bölgesi ithalatı ve bölge içinde Ordu'nun ithalat payı gösterilmektedir. 2013-2022 dönemi itibarıyla ilin ithalat payının dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. 2018 yılında Ordu'nun TR90 bölgesindeki payında keskin bir düşüş yaşanmış ve 2022 yılında ilin payı %15,15 olarak kaydedilmiştir.

Tablo 41. TR90 Bölgesi İthalatı ve Ordu'nun Payı (Bin ABD Doları) (2013-2022)

Yıllar	TR90 Bölgesi İthalatı	Ordu'nun Payı (%)
2013	229.833	14,67
2014	247.346	20,58
2015	314.303	15,38
2016	182.726	21,24
2017	194.226	32,12
2018	189.687	18,96
2019	177.281	11,82
2020	199.451	11,27
2021	260.105	14,02
2022	436.371	15,15

Kaynak: TÜİK (2023k)

Tablo 42, 2022 yılında Ordu ve TR90 bölgesinin sektörler itibarıyla dış ticaret durumunu göstermektedir. Genel toplamda Ordu, TR90 bölgesindeki ithalatın %15,16'sını, ihracatın ise %14,19'unu gerçekleştirmektedir. Parasal bazda en yüksek ihracat ve ithalat kapasitesine sahip sektör ise imalat sektörüdür.

Tablo 42. Ordu ve TR90 Bölgesi Sektörler İtibarıyla Dış Ticaret (Bin ABD Doları) (2022)

Sektörler	Ordu	TR90	Ordu'nun Payı (%)
Genel Toplam (İthalat)	66.142	436.371	15,15
Genel Toplam (İhracat)	296.699	2.091.527	14,18
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık (İthalat)	17.379	28.044	61,97
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık (İhracat)	2.571	269.065	0,96
Madencilik ve Taş Ocakçılığı (İthalat)	765	135.436	0,56
Madencilik ve Taş Ocakçılığı (İhracat)	70.916	244.681	28,98
İmalat (İthalat)	46.420	271.007	17,13
İmalat (İhracat)	223.173	1.577.230	14,15
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri (İthalat)	1.757	1.874	93,76
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri (İhracat)	36	541	6,65
Bilgi ve İletişim (İthalat)	2	10	20,00
Bilgi ve İletişim (İhracat)	2	9	22,22

Kaynak: TÜİK (2023k)

2.6. Enerji

Enerji tüketimi, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada kritik rol oynamaktadır. Bu kapsamda enerji tüketimi çevresel, ekonomik ve toplumsal kalkınma üzerinde çok boyutlu etkilere sahiptir. Tablo 43'te Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin kişi başına toplam elektrik tüketim verilerine yer verilmektedir. 1985-2021 dönemi boyunca Ordu'da kişi başına elektrik tüketiminin TR90 bölgesi ve Türkiye ortalamasının altında seyrettiği görülmektedir.

Tablo 43. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Kişi Başına Elektrik Tüketimi (kWh) (1985-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye
1985	211	*	659
1990	256	*	922
1995	396	*	1.210
2000	590	*	1.630
2007	1.138	1.178	2.318
2008	1.178	1.247	2.392
2009	1.180	1.283	2.285
2010	1.226	1.347	2.462
2011	1.397	1.518	2.668
2012	1.405	1.553	2.746
2013	1.438	1.595	2.732
2014	1.506	1.684	2.815
2015	1.557	1.700	2.760
2016	1.487	1.689	2.897
2017	1.664	1.848	3.082
2018	1.638	1.823	3.149
2019	1.633	1.835	3.094
2020	1.700	1.851	3.142
2021	1.807	1.938	3.386

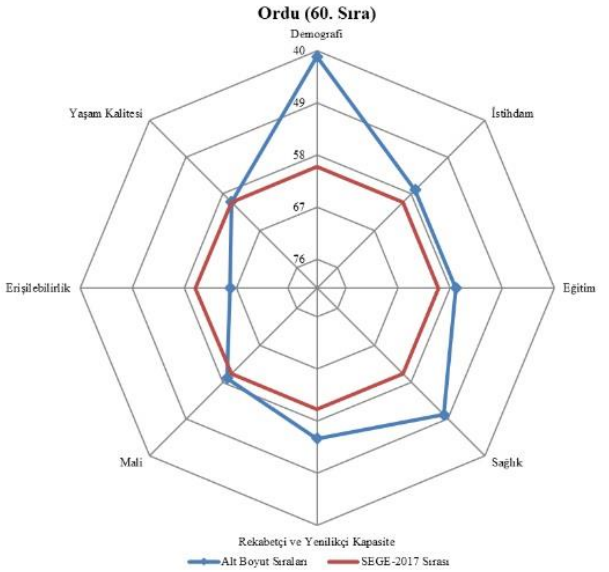
*: İlgili yıllara ait verilere ulaşılamamıştır.

Kaynak: DİE (2004), TÜİK (2023l)

3. DİĞER SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK GÖSTERGELERİ

Şekil 1, Ordu'nun sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi vermektedir. Buna göre Ordu ili Türkiye genelinde illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre -0,486 endeks değeri ile 5. kademe şehirleri arasında yer almaktadır.

Şekil 1. Ordu'nun Sosyoekonomik Gelişmişlik Düzeyi (2017)

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2017)

Tablo 44, TR90 bölgesindeki illerin Türkiye genelinde sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasını göstermektedir. TR90 bölgesi içinde en gelişmiş il olarak öne çıkan Trabzon, Türkiye genelinde 26. sırada bulunmaktadır. Ordu ise TR90 bölgesinde 5. sırada yer alırken, Türkiye genelinde 60. sırada konumlanmaktadır.

Tablo 44. TR90 Bölgesi İllerinin Gelişmişlik Sıralaması (2017)

İller	Türkiye Geneli SEGE Sıralaması
Trabzon	26
Rize	36
Artvin	49
Giresun	53
Ordu	60
Gümüşhane	64

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2017)

3.1. Sağlık Sistemi

Sağlık hizmetleri, bireylerin sağlık hizmetlerine erişim seviyesini ölçmesi ve ilgili yerleşim yerinde yaşama ve iş yapma isteğini etkilemesi bakımından son derece önemlidir. Bu kapsamda bu bölümde paylaşılan sağlık hizmet verileri, ilin sağlık hizmetlerinin kapasitesi, yaygınlığı, erişilebilirliği ve kalitesi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2017). Bu bağlamda Ordu ilinde 12 devlet hastanesi, 1 eğitim ve araştırma hastanesi, 5 özel hastane

bulunmaktadır. Ayrıca yapımı devam eden şehir hastanesinin sağlık alanında önemli bir boşluğu doldurarak sağlık hizmetlerinin kalitesini artırması beklenmektedir (OrduTB, 2023).

Tablo 45, Ordu ve TR90 bölgesinin hastane ve yatak sayılarını göstermektedir. Hastane ve yatak sayıları yerel halka daha kaliteli sağlık hizmeti verilmesi açısından oldukça önemlidir. Buna göre 2002 yılında il genelinde 13 olan hastane sayısı 2021 yılında 18'e yükselmiştir. Ayrıca 1996 yılında 1.252 olarak belirtilen yatak sayısı 2021 yılında yaklaşık iki katına çıkarak 2.294 yatak kapasitesine ulaşmıştır. 2002 yılına kıyasla ilin TR90 bölgesi içinde hastane ve yatak sayısı paylarının 2022 yılında arttığı görülmektedir.

Tablo 45. Ordu ve TR90 Bölgesinde Hastane ve Yatak Sayıları (2002-2021)

Yıllar	Ordu		TR90		Pay (%)	
	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı
2002	13	1.520	62	6.977	20,97	21,79
2003	14	1.551	63	7.199	22,22	21,54
2004	15	1.825	65	7.175	23,08	25,44
2005	13	1.799	60	7.460	21,67	24,12
2006	14	1.845	61	7.366	22,95	25,05
2007	14	1.843	68	7.562	20,59	24,37
2008	15	1.640	69	7.449	21,74	22,02
2009	17	2.001	73	8.036	23,29	24,90
2010	18	1.982	74	8.097	24,32	24,48
2011	18	1.934	75	8.005	24,00	24,16
2012	18	1.962	75	8.426	24,00	23,29
2013	17	1.905	78	8.336	21,79	22,85
2014	17	1.868	81	8.303	20,99	22,50
2015	17	1.818	81	8.137	20,99	22,34
2016	17	2.053	82	8.555	20,73	24,00
2017	17	2.074	79	8.623	21,52	24,05
2018	17	2.144	80	8.748	21,25	24,51
2019	17	2.229	80	8.840	21,25	25,21
2020	17	2.264	81	9.571	20,99	23,65
2021	18	2.294	83	9.313	21,69	24,63

Kaynak: Sağlık Bakanlığı (2021), TÜİK (2023m)

Tablo 46, Ordu ilinin hekim sayılarını göstermektedir. Hekim sayısı, sağlık hizmetleri sisteminin önemli bir bileşeni ve göstergelerinden biridir. Bu doğrultuda hekim sayısındaki artışın sağlık hizmetlerinin kalitesini olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Bu çerçevede ilin uzman ve pratisyen hekim sayısında 1996-2021 dönemi itibarıyla gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Bu belirgin artış aynı zamanda ilin uzmanlık alanlarının genişlediğini göstermektedir. Ayrıca 2013 yılı itibariyle 19 olan asistan hekim sayısı, 2021 yılı itibarıyla 52'ye yükselmiştir. Asistan hekim sayısındaki artış, ilin gelecekteki hekimlerinin yetişmesi ve mevcut bilgi ve deneyimlerin aktarılabilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. 1996 yılında toplam hekim sayısı 410 iken,

2021 yılında bu sayı yaklaşık üç katına çıkarak 1.254 olmuştur. Dolayısıyla yaklaşık çeyrek asırlık dönemde toplam hekim sayısında önemli bir artış gerçekleşmiştir.

Tablo 46. Ordu Hekim Sayıları (1996-2021)

Yıllar	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Asistan Hekim	Toplam Hekim
1996	148	262	0	410
1999	187	287	0	474
2000	188	315	0	503
2001	191	328	0	519
2002	194	331	0	525
2003	207	321	0	528
2004	243	295	0	538
2005	264	302	0	566
2006	292	360	0	652
2007	294	328	0	622
2008	299	350	0	649
2009	379	361	0	740
2010	445	447	0	892
2011	469	417	0	886
2012	482	407	0	889
2013	498	415	19	932
2014	514	399	20	933
2015	518	435	27	980
2016	525	462	51	1.038
2017	560	487	68	1.115
2018	568	480	24	1.072
2019	582	502	34	1.118
2020	615	580	38	1.233
2021	631	571	52	1.254

Kaynak: Sağlık Bakanlığı (2021)

Tablo 47'de Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin toplam hekim sayıları göstermektedir. Buna göre 2002 yılında Ordu'nun toplam hekim sayısında TR90 bölgesi içindeki payı %19 ve Türkiye içindeki payı %0,57 olarak tespit edilmiştir. 2021 yılına gelindiğinde Ordu'nun TR90 bölgesi içindeki payının %22,78'e ve Türkiye içindeki payının ise %0,68'e yükseldiği görülmüştür.

Tablo 47. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Toplam Hekim Sayısı (2002-2021)

Yıllar	Toplam Hekim Sayısı			Ordu'nun TR90 İçindeki Payı (%)	Ordu'nun Türkiye İçindeki Payı (%)
	Ordu	TR90	Türkiye		
2002	525	2.763	91.949	19,00	0,57
2003	528	2.822	94.466	18,71	0,56
2004	538	2.721	97.110	19,77	0,55
2005	566	2.542	100.853	22,27	0,56
2006	652	2.724	104.475	23,94	0,62
2007	622	3.011	108.402	20,66	0,57
2008	649	3.109	113.151	20,87	0,57
2009	740	3.494	118.641	21,18	0,62
2010	892	3.890	123.447	22,93	0,72
2011	886	4.031	126.029	21,98	0,70
2012	889	4.059	129.772	21,90	0,69
2013	932	4.073	133.775	22,88	0,70
2014	933	4.156	135.616	22,45	0,69
2015	980	4.300	141.259	22,79	0,69
2016	1.038	4.442	144.827	23,37	0,72
2017	1.115	4.764	149.997	23,40	0,74
2018	1.072	4.663	153.128	22,99	0,70
2019	1.118	4.902	160.810	22,81	0,70
2020	1.233	5.353	171.259	23,03	0,72
2021	1.254	5.504	183.569	22,78	0,68

Kaynak: TÜİK (2023m)

Tablo 48'de Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'de yüz bin kişi başına düşen hastane yatak sayısı verileri gösterilmektedir. 2007 yılında yüz bin kişi başına düşen yatak sayısı Ordu'da 246 iken, 2021 yılında 301'e yükselmiştir. Bu yükselişe rağmen Ordu, 2007-2021 dönemi boyunca yüz bin kişi başına düşen yatak sayısında TR90 bölgesinin gerisinde kalmıştır. Diğer yandan yıllar itibarıyla artan nüfus dikkate alındığında yüz bin kişi başına düşen hastane yatak sayısındaki artış eğilimi Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'de sağlık hizmetlerinin gelişimi bakımından iyimser bir görünüm sergilemektedir.

Tablo 48. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Yüz Bin Kişi Başına Düşen Yatak Sayıları (2007-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye
2007	246	304	252
2008	228	297	256
2009	277	318	260
2010	276	322	272
2011	271	319	260
2012	265	331	265
2013	260	326	264
2014	258	323	266
2015	249	316	266
2016	274	323	273
2017	279	327	279
2018	278	322	283
2019	296	329	286
2020	297	357	300
2021	301	346	301

Kaynak: TÜİK(2023m)

3.2. Turizm

Turizm istatistikleri bir ilin yerleşik olmayan yerli ve yabancı turistler için ne kadar cazip bir konum olduğunu ölçen önemli göstergelerdir. Bu kapsamda doğal güzellikleri, tarihi dokusu ve kültürel değerleri ile ön plana çıkan Ordu ili, günümüzün önemli destinasyonlarından biri konumundadır. Geniş bir turizm yelpazesinin bulunduğu ilde bitki inceleme, rafting, kamp ve karavan turizmi, su altı dalışı, bisiklet turları, olta balıkçılığı, kuş gözlemciliği, yüzme sporları, yayla turizmi, dağ yürüyüşü ve yamaç paraşütü gibi etkinlikler yapılabilmektedir. İl genelinde bulunan tarihi mekanlar ve doğal alanlar arasında Ünye Kalesi, Perşembe Yaylası, Bolaman Kalesi, Yason Burnu Yarımadası, Etnografya Müzesi (Paşaoğlu Konağı), Boztepe, Hoynat Adası, Bozukkale (Cotyora), Kurul Kayası Yerleşmesi, Büben Kaya Mezarları, Taşbaşı Kültür Merkezi gibi turistik mekanlar öne çıkmaktadır (OrduTB, 2023).

Tablo 49'da turizm sektöründeki tesis, oda ve yatak kapasitesi istatistikleri sunulmaktadır. Turizm yatırım belgesi kategorisinde 1984 yılında 1 olan tesis sayısı 2021 yılında 7'ye, 24 olan oda sayısı 321'e, 44 olan yatak sayısı ise 601'e yükselmiştir. Turizm işletme belgesi kategorisinde ise 1983 yılında 3 olan tesis sayısı 2021 yılında 40'a, 76 olan oda sayısı 1.784'e, 134 olan yatak sayısı ise 3.605'e yükselmiştir. Bu bağlamda özellikle turizm işletme belgeli konaklama kapasitesinde yıllar itibarıyla önemli artışların yaşandığı görülmektedir.

Tablo 49. Turizm Sektöründe Tesis, Yatak ve Oda Sayıları (1984-2021)

Yıllar	Turizm Yatırım Belgeli[3]			Turizm İşletme Belgeli[4]		
	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak
1984	1	24	44	3	78	129
1985	2	96	192	3	64	107
1986	4	133	256	4	90	163
1987	5	187	470	4	87	163
1988	6	236	474	5	102	206
1989	7	254	522	5	117	230
1990	7	254	522	6	174	354
1993	5	208	436	5	159	311
1994	4	178	382	5	158	311
1995	2	89	179	7	264	531
1996	3	111	219	6	200	395
1997	3	111	219	6	200	395
1998	3	107	220	6	206	403
1999	7	223	449	6	206	403
2000	5	167	337	6	289	560
2001	8	296	591	6	282	540
2002	8	296	591	7	317	634
2003	8	296	591	7	317	634
2004	6	226	457	8	360	731
2005	5	189	388	11	473	963
2006	3	128	259	11	482	980
2007	6	202	404	11	495	1.008
2008	5	122	251	12	496	1.006
2009	6	162	331	12	503	1.015
2010	7	378	709	16	645	1.299
2011	8	535	1.021	17	705	1.419
2012	9	453	867	20	923	1.847
2013	10	619	1.188	23	1.018	2.020
2014	8	491	974	25	1.078	2.165
2015	8	514	1.004	27	1.162	2.331
2016	16	872	1.757	31	1.285	2.607
2017	9	600	1.173	35	1.454	2.945
2018	12	674	1.263	34	1.420	2.871
2019	6	217	396	37	1.654	3.342
2020	8	406	721	37	1.654	3.342
2021	7	321	601	40	1.784	3.608

Kaynak: TÜİK (2023n)

[3] Turizm yatırım belgesi "*21.06.2005 tarih ve 25852 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğe göre Turizm Yatırımı Belgesi Bakanlıkça turizm tesislerine yatırım aşamasında verilen belgeyi ifade eder."* (Turizm ve Kültür Bakanlığı Yatırım ve İşletme Genel Müdürlüğü, 2023).

[4] Turizm işletme belgesi "*21.06.2005 tarih ve 25852 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğe göre Turizm İşletmesi Belgesi Bakanlıkça turizm tesislerine işletme aşamasında verilen belgeyi ifade eder."* (Turizm ve Kültür Bakanlığı Yatırım ve İşletme Genel Müdürlüğü, 2023).

Tablo 50'de Ordu'ya gelen turist ve toplam geceleme sayılarına ait veriler sunulmaktadır. Buna göre 2002 yılında 906 olan toplam turist geliş sayısı yaklaşık iki katına çıkarak 2021 yılında 1.870 kişiye yükselmiştir. Toplam turist sayısındaki en yüksek rakama 2017 yılı itibarıyla ulaşılmış olup, bu yılda toplam turist geliş sayısı 43.489 olarak kaydedilmiştir. 2002 yılında yabancı turist geliş sayısı 25 ve yerli turist geliş sayısı 881 iken, 2022 yılında yabancı turist geliş sayısı 817'ye ve yerli turist geliş sayısı 1.053'e yükselmiştir. 2002 yılına göre toplam geceleme sayısı 2021 yılında yaklaşık %190 artarak 588.936 olarak kaydedilmiştir. Bu kapsamda 2002 yılında 13.353 olan yabancı geceleme sayısı ise 2021 yılında 25.802'ye yükselmiştir. En yüksek yabancı geceleme sayısı 40.820 ile 2019 yılında elde edilmiştir. 2019 yılının ardından turist geliş ve yabancı geceleme sayılarında belirgin düşüşler yaşanmıştır. Bu düşüşte Koronavirüs salgını nedeniyle uygulanan seyahat kısıtlamalarının etkili olduğu ve bu durumdan turizm sektörünün olumsuz etkilendiği belirtilebilir.

Tablo 50. Ordu'ya Gelen Turist ve Geceleme Sayıları (2002-2021)

Yıllar	Toplam Turist Sayısı (Kişi)	Yabancı Turist Sayısı (Kişi)	Yerli Turist Sayısı (Kişi)	Toplam Geceleme Sayısı	Yabancı Geceleme Sayısı
2002	906	25	881	203.227	13.353
2003	1.271	61	1.210	130.002	7.494
2004	1.508	65	1.443	90.886	4.937
2005	1.679	50	1.629	129.595	4.161
2006	3.368	2.152	1.216	151.143	3.535
2007	3.605	2.456	1.149	204.455	4.343
2008	2.405	1.322	1.083	209.735	3.532
2009	1.707	539	1.168	172.334	3.173
2010	1.978	683	1.295	201.778	5.503
2011	912	87	825	358.617	15.665
2012	625	69	556	408.491	24.269
2013	421	73	348	457.379	39.463
2014	501	78	423	475.736	18.356
2015	1.311	116	1.195	499.870	20.226
2016	10.245	2.265	7.980	483.538	16.172
2017	43.489	14.894	28.595	523.145	35.264
2018	12.836	6.816	6.020	478.615	37.535
2019	16.224	9.242	6.982	584.495	40.820
2020	7.860	1.927	5.933	419.557	6.553
2021	1.870	817	1.053	588.936	25.802

Kaynak: TÜİK (2023n)

Tablo 51, Ordu ilinin bakanlık belgeli tesis konaklama verileri sunulmaktadır. 1981 yılında 7.074 olan toplam konaklayan kişi sayısı, 2022 yılı itibarıyla 379.944'e yükselmiştir. Konaklayan kişi sayılarındaki artış geceleme sayılarına da yansımaktadır. Bu çerçevede 1981 yılında toplam geceleme sayısı 10.480 iken, 2022 yılında bu sayı 549.012'ye yükselmiştir. 2022 yılı en yüksek konaklayan kişi sayısının ve geceleme sayısının yaşandığı yıl olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 51. Bakanlık Belgeli Tesislerde Konaklama ve Geceleme Sayıları (1981-2022)

Yıllar	Konaklayan Kişi Sayısı			Geceleme Sayısı		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
1981	219	6.855	7.074	1.317	9.163	10.480
1982	29	1.854	1.883	401	2.496	2.897
1983	181	372	553	721	1.534	2.255
1984	567	8.193	8.760	1.804	14.910	16.714
1985	506	16.166	16.672	1.531	24.337	25.868
1986	666	16.156	16.822	2.172	27.112	29.284
1987	1.102	17.285	18.387	2.146	28.511	30.657
1988	1.284	16.028	17.312	2.636	28.350	30.986
1989	1.004	14.121	15.125	2.432	26.760	29.192
1990	2.247	17.697	19.944	3.516	34.204	37.720
1991	1.402	24.571	25.973	2.176	90.678	92.854
1992	2.304	28.721	31.025	5.708	43.970	49.678
1993	1.785	28.160	29.945	3.719	41.098	44.817
1994	1.636	32.088	33.724	4.063	45.274	49.337
1995	1.723	33.243	34.966	4.520	48.297	52.817
1996	3.081	34.938	38.019	7.089	55.618	62.707
1997	3.086	37.079	40.165	5.966	52.738	58.704
1998	3.888	34.134	38.022	9.304	54.529	63.833
1999	2.696	50.048	52.744	6.056	71.179	77.235
2000	1.818	43.511	45.329	4.510	59.035	63.545
2001	2.087	37.635	39.722	3.347	50.924	54.271
2002	1.943	53.771	55.714	3.114	70.185	73.299
2003	998	46.136	47.134	1.921	57.541	59.462
2004	1.038	32.472	33.510	2.120	42.938	45.058
2005	452	57.031	57.483	1.646	77.924	79.570
2006	1.036	84.505	85.541	1.777	110.342	112.119
2007	1.001	81.955	82.956	1.542	110.283	111.825
2008	1.185	91.548	92.733	2.100	112.141	114.241
2009	1.551	77.185	78.736	2.210	91.981	94.191
2010	2.268	77.349	79.617	3.490	98.009	101.499
2011	3.440	109.503	112.943	8.531	140.948	149.479
2012	4.527	150.346	154.873	14.931	205.428	220.359
2013	6.215	172.414	178.629	13.244	214.913	228.157
2014	7.736	172.867	180.603	10.436	220.669	231.105
2015	9.286	198.641	207.927	13.994	264.646	278640
2016	4.738	183.743	188.481	6.769	231.569	238.338
2017	16.618	229.198	245.816	28.325	333.059	361.384
2018	19.582	208.486	228.068	33.037	310.051	343.088
2019	20.960	263.544	284.504	38.577	385.431	424.008
2020	3.961	204.891	208.852	6.216	300.782	306.998
2021	15.108	279.189	294.297	24.531	405.102	429.633
2022	34.591	345.353	379.944	57.808	491.204	549.012

Kaynak: TÜİK (2023n)

Tablo 52, Ordu ilinin bakanlık belgeli tesis doluluk oranlarını göstermektedir. 2000 yılına göre 2022 yılında yabancı, yerli ve toplam turist doluluk oranlarında artış meydana gelmiştir. 2000 yılında ilin toplam doluluk oranı %37,83 iken, 2022 yılında bu oran artarak %42,27 toplam doluluk oranına ulaşmıştır. Doluluk oranlarındaki artış, ilin turizm faaliyetlerinin geliştiğine ve turistik amaçlı daha fazla ziyaretçi tarafından tercih edildiğine dair güçlü bir işaret olarak kabul edilebilir.

Tablo 52. Bakanlık Belgeli Tesislerde Doluluk Oranları (%) (2000-2022)

Yıllar	Yabancı	Yerli	Toplam	Yıllar	Yabancı	Yerli	Toplam
2000	2,68	35,14	37,83	2012	2,33	32,09	34,42
2001	1,53	23,26	24,79	2013	1,88	30,51	32,39
2002	1,11	25,07	26,18	2014	1,37	29,05	30,42
2003	0,78	23,35	24,13	2015	1,79	33,86	35,66
2004	1,32	26,72	28,04	2016	0,87	29,89	30,76
2005	0,58	27,29	27,87	2017	2,89	33,97	36,86
2006	0,48	29,58	30,06	2018	3,42	32,11	35,53
2007	0,42	29,80	30,21	2019	3,48	34,73	38,21
2008	0,54	28,93	29,47	2020	0,54	26,32	26,86
2009	0,63	26,39	27,02	2021	2,09	34,49	36,58
2010	0,83	23,18	24,00	2022	4,45	37,82	42,27

Kaynak: TÜİK (2023n)

3.3. Kültür ve Sanat

Kültür ve sanat faaliyetleri toplumsal kültürün olgunlaşmasında önemli bir parametredir. Tablo 53'te müze sayısı verileri paylaşılmaktadır. Bu çerçevede 2014-2022 dönemi boyunca Ordu ve TR90 bölgesinin müze sayılarında herhangi bir değişiklik yaşanmamıştır. Diğer yandan aynı dönemde Türkiye'de müze sayısında artış kaydedilmiştir. 2022 yılı itibarıyla Ordu'da 1, TR90 bölgesinde 7, Türkiye'de ise 211 müze bulunmaktadır.

Tablo 53. Ordu, TR90 ve Türkiye'de Müze Sayıları (2014-2022)

Yıllar	Ordu Müze Sayısı	TR90 Müze Sayısı	Türkiye Müze Sayısı
2014	1	7	192
2015	1	7	193
2016	1	7	193
2017	1	7	199
2018	1	7	200
2019	1	7	199
2020	1	7	205
2021	1	7	210
2022	1	7	211

Kaynak: TÜİK (2023o)

Tablo 54'te Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'de müze eser ve ziyaretçi sayılarına yer verilmektedir. 2014-2022 döneminde genel itibarıyla Ordu, TR90 ve Türkiye'de müze eser sayısı artmıştır. Diğer yandan Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'de 2020 ve 2021 yıllarında müze ziyaretçi sayılarında keskin düşüşler yaşanmıştır. Bu keskin düşüşlerde Koronavirüs salgını kaynaklı kısıtlamaların etkili olduğu ifade edilebilir.

Tablo 54. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Müze Eser ve Ziyaretçi Sayıları (2014-2022)

Yıllar	Müze Eser Sayısı			Müze Ziyaretçi Sayısı		
	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu	TR90	Türkiye
2014	3.975	22.7	3.217.173	14.693	456.331	29.799.790
2015	4.115	23.06	3.235.113	15.876	389.791	28.122.933
2016	4.219	23.243	3.311.359	15.193	66.175	17.247.440
2017	4.256	23.196	3.306.073	16.881	73.324	20.509.746
2018	4.327	23.548	3.337.766	14.876	56.618	28.169.615
2019	4.361	23.431	3.263.251	17.116	278.792	35.048.417
2020	4.369	23.537	3.278.114	4.055	178.289	9.241.912
2021	4.476	23.938	3.301.789	5.843	187.608	16.635.380
2022	4.538	24.06	3.325.643	10.694	405.388	30.932.311

Kaynak: TÜİK (2023o)

Tablo 55'te Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin sinema verilerine yer verilmektedir. 1995 yılında Ordu'da 2 sinema salonu bulunurken, 2022 yılında bu sayı 18'e yükselmiştir. Ordu'nun 1995 yılında sinema seyircisi sayısı 12.020 seviyesinden 2022 yılında 222.608 seviyesine yükselmiştir. Özellikle 2020 ve 2021 yıllarında sinema seyirci sayılarında belirgin düşüşler gözlenmiştir. Bu bağlamda Koronavirüs salgınına yönelik alınan tedbir ve kısıtlamaların kültürel etkinliklere katılımı engellediği ve izleyici sayısında belirgin düşüşlere neden olduğu ifade edilebilir.

Tablo 55. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'nin Sinema Verileri (1995-2022)

Yıllar	Sinema Salon Sayısı			Sinema Seyirci Sayısı		
	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu	TR90	Türkiye
1995	2	9	301	12.020	61.418	9.399.794
1996	4	10	300	43.800	78.288	9.454.596
1997	5	11	344	29.450	71.007	11.344.427
1998	4	10	350	108.428	259.275	15.536.122
1999	4	13	511	63.100	170.247	15.329.132
2000	3	14	606	43.140	187.968	17.086.152
2001	3	16	580	25.750	287.659	16.905.737
2002	3	15	532	23.000	299.657	15.406.597
2003	4	23	826	57.300	410.224	14.503.052
2004	3	18	822	176.965	570.966	18.670.834
2005	6	28	987	148.910	549.488	18.001.466
2006	6	29	1.045	126.320	778.106	23.512.599
2007	10	50	1.140	151.480	720.898	20.659.569
2008	9	46	1.514	163.441	765.064	31.132.231
2009	11	53	1.647	147.937	905.324	31.334.447
2010	20	58	1.834	157.387	1.010.002	35.787.380
2011	15	68	1.917	164.009	1.120.655	37.439.786
2012	15	64	1.998	147.789	1.034.562	39.002.190
2013	20	64	2.102	168.690	918.128	45.077.509
2014	22	68	2.170	197.585	1.242.556	55.378.716
2015	17	66	2.356	224.694	1.190.576	571.480.11
2016	16	70	2.483	176.672	1.157.361	55.260.600
2017	16	75	2.692	283.283	1.496.850	68.482.526
2018	21	84	2.858	277.945	1.257.130	64.772.380
2019	18	84	2.826	287.382	1.214.117	56.479.209
2020	18	71	2.698	63.054	224.685	17.226.952
2021	18	55	2.398	65.859	191.525	12.418.777
2022	18	77	2.366	222.608	756.448	35.754.644

Kaynak: TÜİK (2023o)

Tablo 56'da Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin tiyatro verileri sunulmaktadır. 1995 yılında Ordu'da 1 tiyatro salonu bulunurken, 2022 yılında bu sayı 10'a yükselmiştir. Aynı zamanda Ordu'da 1995 yılında tiyatro seyircisi sayısı 21.645 seviyesinden 2022 yılında 33.135 seviyesine yükselmiştir. Diğer yandan 2021 yılında Koronavirüs salgınına karşı alınan tedbir ve uygulanan kısıtlamaların tiyatro seyirci sayısında il, bölge ve Türkiye genelinde ciddi düşüşlere yol açtığı görülmüştür.

Tablo 56. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'nin Tiyatro Verileri (1995-2022)

Yıllar	Tiyatro Salon Sayısı			Tiyatro Seyirci Sayısı		
	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu	TR90	Türkiye
1995	1	3	60	21.645	72.374	2.425.170
1996	1	3	65	21.316	86.205	1.839.875
1997	*	2	72	*	44.217	1.840.112
1998	1	3	74	10.937	46.479	1.956.990
1999	1	5	100	2.647	75.780	2.792.839
2000	*	3	108	*	49.567	3.746.162
2001	1	3	99	16.829	66.310	2.570.120
2002	*	3	102	*	52.877	2.634.841
2003	*	3	97	*	54.658	2.758.206
2004	1	5	115	32.247	71.252	2.567.491
2005	1	5	123	34.000	67.401	2.716.251
2006	1	5	112	29.943	74.232	2.161.537
2007	1	4	130	11.800	46.448	2.419.262
2008	1	3	204	26.336	67.794	3.380.214
2009	1	3	201	27.150	65.736	4.320.729
2010	2	6	430	78.680	164.623	5.248.226
2011	4	16	511	27.523	123.691	5.385.588
2012	4	28	606	44.262	160.471	5.621.066
2013	7	31	678	10.752	115.893	6.244.821
2014	7	31	611	18.400	129.912	6.076.128
2015	9	38	719	106.042	195.382	5.853.445
2016	9	38	721	31.803	238.157	6.016.762
2017	9	30	783	62.928	198.002	7.006.410
2018	10	28	736	80.562	204.654	7.841.353
2019	7	35	766	63.705	219.313	7.899.547
2020	7	26	720	40.249	105.024	4.492.293
2021	3	8	400	1.030	4.218	714.864
2022	10	29	817	33.135	132.906	5.451.627

*: İlgili yıllara ait verilere ulaşılamamıştır.

Kaynak: TÜİK (2023o)

Tablo 57'de Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'de halk kütüphanesi ve kitap sayıları gösterilmektedir. 1995 yılında Ordu'da 13 halk kütüphanesi bulunurken, 2022 yılında bu sayı 25'e yükselmiştir. Buna göre 2022 yılı itibariyle TR90 bölgesinde bulunan halk kütüphanelerinin yaklaşık %27'si Ordu ilinde yer almaktadır. 1995 yılında ilin kitap sayısı 120.796 seviyesinden 2022 yılında 424.686 seviyesine yükselmiştir. 2022 yılı itibarıyla Ordu'nun TR90 bölgesi içindeki kitap sayısı payı %26,9 ve Türkiye genelindeki payı ise %1,84 olarak kaydedilmiştir.

Tablo 57. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Halk Kütüphanesi ve Kitap Sayıları (1995-2022)

Yıllar	Halk Kütüphanesi Sayısı			Kitap Sayısı		
	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu	TR90	Türkiye
1995	13	75	1.171	120.796	574.444	11.170.720
1996	13	75	1.206	123.934	591.450	11.476.743
1997	13	82	1.233	128.552	629.185	11.827.514
1998	13	83	1.259	133.404	653.093	12.147.779
1999	14	88	1.292	137.540	678.130	12.488.172
2000	18	92	1.340	148.006	703.413	12.809.225
2001	24	101	1.350	168.665	723.424	12.398.913
2002	21	95	1.275	169.016	737.824	12.433.310
2003	21	98	1.350	173.948	769.562	12.684.084
2004	24	102	1.367	181.872	782.184	12.984.801
2005	20	88	1.144	177.489	776.007	12.948.460
2006	19	87	1.178	181.260	786.027	12.958.376
2007	19	87	1.162	186.584	803.874	13.198.814
2008	19	87	1.156	195.083	847.986	13.662.483
2009	19	86	1.149	202.952	873.523	14.093.896
2010	19	84	1.136	212.656	908.836	14.528.550
2011	19	84	1.118	227.770	977.526	15.621.478
2012	19	84	1.112	238.091	1.017.324	15.785.280
2013	19	85	1.118	244.332	1.022.406	16.099.993
2014	19	86	1.121	260.755	1.108.536	17.111.825
2015	19	86	1.130	280.018	1.190.437	18.097.101
2016	22	89	1.137	297.939	1.251.859	18.828.188
2017	22	90	1.146	329.440	1.350.176	19.993.613
2018	22	91	1.162	350.839	1.426.058	19.966.573
2019	25	95	1.182	366.209	1.482.681	20.742.540
2020	25	95	1.213	383.680	1.499.461	21.125.016
2021	25	95	1.252	402.859	1.546.089	22.359.038
2022	25	95	1.257	424.686	1.578.291	23.091.168

Kaynak: TÜİK (2023o)

Tablo 58, Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin bin kişi başına kütüphaneden yararlanma sayıları gösterilmektedir. Bu veriler mevcut kültürel durumun değerlendirilmesi açısından önemli bilgiler içermektedir. 2022 yılı verilerine bakıldığında kütüphaneden yararlanan nüfus konusunda Ordu'nun TR90 bölgesi ve Türkiye ortalamasının üzerinde yer aldığı görülmektedir.

Tablo 58. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye için Bin Kişi Başına Kütüphaneden Yararlanma Sayısı (2007-2022)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye
2007	433	494	287
2008	366	488	266
2009	424	505	275
2010	465	539	262
2011	402	476	252
2012	389	477	258
2013	367	465	264
2014	483	481	268
2015	565	489	299
2016	713	527	292
2017	799	551	310
2018	817	554	344
2019	863	582	378
2020	328	235	155
2021	272	227	185
2022	423	373	314

Kaynak: TÜİK (2023o)

3.4. Ulaşım

Ordu ili ulaşım ağı konusunda gelişime açık bir konumda bulunmaktadır. Demir yolları bulunmayan ilde yakın zamanda yeni bir havalimanı faaliyete geçmiştir. Ayrıca, bu havalimanı karayollarıyla önemli bir bağlantı noktası oluşturarak ulaşımın daha etkili bir şekilde sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Şekil 2'de Ordu'nun ulaşım ağı gösterilmektedir.

Şekil 2. Ordu'nun Ulaşım Ağı

Kaynak: KGM (2023)

Tablo 59'da Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin otomobil verileri sunulmaktadır. Otomobil sayısı, sosyoekonomik gelişmişlik düzeyini değerlendirmek için kullanılan önemli göstergelerden biridir. Ayrıca bu gösterge, özellikle ulaşım altyapısının ve ekonomik kalkınma seviyesinin gelişimi ile yakından ilişkilidir. Buna göre 2007 yılında Ordu'da otomobil sayısı 35.041 iken, 2022 yılı itibarıyla otomobil sayısı 87.309'a yükselmiştir. İlde otomobil sayısındaki artış, 2007 yılına göre ilin ekonomik kalkınma düzeyinin arttığını gösteren bir gelişme olarak değerlendirilebilir. 2007 yılında Ordu'da bin kişi başına otomobil sayısı 49 iken, 2022 yılında bu sayı önemli ölçüde artarak 114 olarak kaydedilmiştir. Artan nüfus dikkate alındığında ilde otomobil ve bin kişi başına otomobil sayılarının oldukça hızlı artış gösterdiği belirtilebilir. Bu artışa rağmen 2022 yılı itibarıyla Ordu'nun bin kişi başına otomobil sayısında TR90 bölgesi ve Türkiye ortalamasının altında olduğu gözlenmektedir.

Tablo 59. Otomobil Verileri (2007-2022)

Yıllar	Ordu'nun Otomobil Sayısı	Bin Kişi Başına Otomobil Sayısı		
		Ordu	TR90	Türkiye
2007	35.041	49	51	92
2008	37.097	52	53	95
2009	39.181	54	56	98
2010	41.763	58	60	102
2011	45.314	63	66	109
2012	49.333	67	71	114
2013	53.441	73	77	121
2014	56.815	78	82	127
2015	60.910	84	89	134
2016	65.553	87	95	142
2017	70.202	95	103	149
2018	72.580	94	103	151
2019	73.259	97	105	150
2020	78.400	103	113	157
2021	83.107	109	118	162
2022	87.309	114	123	167

Kaynak: TÜİK (2023p)

Tablo 60'ta Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin trafik kazası verilerine yer verilmektedir. 2007 yılında ilde 1.044 trafik kaza sayısı meydana gelirken, 2022 yılı itibarıyla bu sayı 1.942'ye yükselmiştir. Fakat 2022 yılı itibarıyla bir milyon nüfusta trafik kaza sayısında Ordu'nun TR90 bölgesi ve Türkiye'nin üzerinde bir değere sahip olduğu görülmektedir. Bu durum çözüme kavuşturulması gereken önemli bir sorundur. Bu bağlamda il genelinde ulaşım alt yapısının geliştirilmesi, sürücü eğitim standartlarının yükseltilmesi ve gelişen otomotiv teknolojisinin takip edilmesi gibi önlemler ilin trafik kaza sayılarının azalmasına yardımcı olabilir.

Tablo 60. Trafik Kazası Verileri (2007-2022)

Yıllar	Ordu Trafik Kaza Sayıları	Bir Milyon Nüfusta Trafik Kaza Sayısı		
		Ordu	TR90	Türkiye
2007	1.044	1.459	1.528	1.516
2008	1.015	1.411	1.424	1.457
2009	1.102	1.523	1.519	1.531
2010	1.007	1.400	1.501	1.584
2011	1.146	1.604	1.682	1.764
2012	1.327	1.790	1.900	2.030
2013	1.368	1.870	1.996	2.104
2014	1.420	1.961	2.091	2.169
2015	1.532	2.102	2.334	2.324
2016	1.544	2.057	2.337	2.319
2017	1.829	2.464	2.452	2.260
2018	1.941	2.514	2.424	2.275
2019	1.919	2.544	2.323	2.103
2020	1.620	2.128	1.940	1.797
2021	1.861	2.446	2.203	2.220
2022	1.942	2.545	2.167	2.313

Kaynak: TÜİK (2023p)

3.5. Konut Sektörü

Ordu, Karadeniz kıyısındaki diğer iller gibi yerleşim alanını geliştirme sorunu ile karşı karşıyadır. Bu nedenle il genelinde konut sektörünün gelişimi daha da dikkatli incelenmelidir. Tablo 61'de Ordu ilinin konutlardaki ilk satış ve toplam satış sayıları paylaşılmaktadır. Konut satış sayıları, konut sektörünün işleyişi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. İlk kez satılan konut sayısında en yüksek rakama 2018 yılında ulaşılmıştır. Bu yılda ilk kez satılan konut sayısı 6.292 olarak kaydedilmiştir. 2018 yılının ardından ilk kez satılan konut sayısı sürekli azalmış ve 2022 yılı itibarıyla 4.539'a düşmüştür.

Tablo 61. Konut Satış Sayıları (2013-2022)

Yıllar	Konut Satış Sayıları (İlk Satış)	Konut Satış Sayıları (Toplam)
2013	4.916	8.487
2014	4.337	8.061
2015	5.114	9.250
2016	5.154	9.436
2017	5.270	9.334
2018	6.292	10.455
2019	5.801	10.591
2020	5.253	11.412
2021	4.908	11.025
2022	4.539	11.316

Kaynak: TÜİK (2023r)

Tablo 62, Ordu ilinin yapı kullanma izin belgesi ve yapı ruhsatına göre bina ve daire sayılarını göstermektedir. 2002-2022 döneminde yapı kullanma izin belgesi kategorisinde bina ve daire sayıları inişli çıkışlı seyir izlemektedir. 2002 yılı ile kıyaslandığında yapı kullanma belgesine göre yüzölçümünde 2022 yılında yaklaşık üç kat artış yaşanmıştır. 2002-2022 döneminde yapı ruhsatı kategorisinde bina ve daire sayıları dalgalı bir seyir izlemektedir. Yapı ruhsatına göre daire sayısı son yıllardaki düşüşle birlikte 2022 yılı itibarıyla 2.992'ye gerilemiş ve 2002 yılı seviyesine yaklaşmıştır.

Tablo 62. Ordu'nun Yapı Kullanma İzin Belgesi ve Yapı Ruhsatına Göre Bina ve Daire Sayıları (2002-2022)

Yıllar	Yapı Kullanma İzin Belgesine Göre		Yapı Ruhsatına Göre	
	Bina Sayısı	Daire Sayısı	Bina Sayısı	Daire Sayısı
2002	340	1.548	438	2.162
2003	185	1.125	425	2.352
2004	216	1.436	547	3.304
2005	351	1.823	698	3.577
2006	434	1.436	1.052	5.638
2007	326	2.174	1.260	7.814
2008	520	1.738	1.027	5.282
2009	607	3.604	1.017	6.684
2010	560	3.780	2.375	17.353
2011	574	4.441	537	2.189
2012	587	3.289	809	4.473
2013	1.140	7.165	1.474	5.938
2014	1.060	6.338	1.358	8.016
2015	864	6.103	899	6.562
2016	747	5.174	1.091	7.032
2017	720	5.020	1.442	13.669
2018	1.097	7.691	829	4.970
2019	1.033	8.814	566	3.867
2020	778	6.890	875	5.772
2021	852	6.365	905	5.883
2022	732	5.726	586	2.992

Kaynak: TÜİK (2023r)

Tablo 63'te Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin yapı kullanma izin belgesi ve yapı ruhsatına göre yüzölçümü verileri gösterilmektedir. Yapı kullanma izin belgesine göre 2002-2022 dönemi itibarıyla Ordu ve TR90 bölgesinin yüzölçümleri yaklaşık 4,5 katına çıkmıştır. Aynı dönemde Türkiye'nin yüzölçümü ise yaklaşık 3 kat artış kaydetmiştir. Yapı ruhsatına göre 2002-2022 döneminde Ordu ve TR90 bölgesi yüzölçümleri yaklaşık 2 katına çıkarken, aynı dönemde Türkiye'nin yüzölçümü yaklaşık 4 katına yükselmiştir.

Tablo 63. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Yapı Kullanma İzin Belgesi ve Yapı Ruhsatına Göre Yüzölçümü (2002-2022)

Yıllar	Yapı Kullanma İzin Belgesine Göre Yüzölçümü			Yapı Ruhsatına Göre Yüzölçümü		
	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu	TR90	Türkiye
2002	231.290	858.775	31.676.425	330.725	1.455.927	36.187.021
2003	170.056	869.895	30.936.681	432.321	1.535.451	45.516.030
2004	219.112	1.016.601	31.028.172	511.436	1.904.200	69.719.611
2005	285.405	1.485.766	50.324.600	567.117	2.263.947	106.424.587
2006	356.534	1.520.546	57.207.320	940.828	3.458.456	122.909.886
2007	350.994	1.629.764	63.403.212	1.268.305	3.655.919	125.067.023
2008	342.124	1.706.029	70.957.036	830.908	2.734.433	103.846.233
2009	572.059	2.547.356	94.567.729	1.033.043	3.247.227	100.726.544
2010	582.841	2.658.313	85.281.468	2.888.420	9.468.291	176.429.366
2011	670.380	3.216.614	105.650.512	427.303	2.551.248	123.621.864
2012	578.827	2.937.850	106.950.602	872.241	4.662.129	158.749.723
2013	1.119.672	4.203.139	138.495.060	1.209.558	5.784.861	175.807.606
2014	1.013.839	4.536.739	152.869.154	1.675.404	7.737.452	220.653.829
2015	1.086.464	4.213.431	143.105.650	1.280.536	5.306.154	189.674.525
2016	937.207	3.944.542	151.305.780	1.397.869	6.107.156	206.971.538
2017	923.363	4.319.220	163.356.035	2.618.796	8.180.368	287.333.966
2018	1.346.297	5.412.106	174.607.255	1.186.421	5.775.387	149.438.529
2019	1.489.718	5.374.913	150.092.669	691.243	2.812.933	73.351.564
2020	1.197.421	4.373.210	122.182.967	904.002	3.634.236	112.621.366
2021	1.176.028	4.740.281	127.703.738	1.354.702	4.148.366	151.328.137
2022	985.5220	3.977.461	129.005.328	616.448	3.233.246	145.875.756

Kaynak: TÜİK (2023r)

3.6. Girişimcilik

Tablo 64'te Ordu, TR90 bölgesi ve Türkiye'nin girişim verilerine yer verilmektedir. Toplam girişim sayısı, üretim yapısını göstermesi açısından önemli bir veri olarak kabul edilmektedir. Girişim, üretim faktörlerinin planlı, bilinçli ve sistemli olarak bir araya getirilerek üretim sürecinin oluşturulmasını ifade etmektedir. Ordu'nun 2009 yılında toplam girişim sayısı 27.569 düzeyinde iken, 2021 yılında bu sayı 35.162 seviyesine yükselmiştir. Bu yükseliş, ilde yaşayan bireylerin risk alabilen ve üretici ruha sahip bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca 2009-2021 döneminde toplam girişim sayısı istikrarlı bir şekilde artmıştır. Bu istikrarlı artış, ilde yaşayan bireylerin emeği, sermayeyi, teknolojiyi ve doğal kaynakları etkili bir şekilde yönetebilme iradesinin sürekli geliştiğinin önemli bir kanıtıdır. Bununla birlikte 2009-2021 dönemi itibarıyla TR90 bölgesi içinde ilin girişim payı artış eğilimi gösterirken, Türkiye içindeki girişim payının azalma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Tablo 64. Ordu, TR90 Bölgesi ve Türkiye'de Girişim Verileri (2009-2021)

Yıllar	Ordu	TR90	Türkiye	Ordu'nun TR90 Payı (%)	Ordu'nun Türkiye Payı (%)
2009	27.569	108.832	3.266.911	25,33	0,84
2010	27.721	109.404	3.287.412	25,34	0,84
2011	27.930	109.577	3.309.859	25,49	0,84
2012	28.391	110.199	3.362.086	25,76	0,84
2013	28.451	109.948	3.397.724	25,88	0,84
2014	28.884	109.980	3.434.912	26,26	0,84
2015	29.095	111.148	3.498.586	26,18	0,83
2016	29.884	114.164	3.608.470	26,18	0,83
2017	30.656	117.279	3.696.004	26,14	0,83
2018	31.810	121.561	3.845.951	26,17	0,83
2019	32.477	124.721	3.954.698	26,04	0,82
2020	33.382	126.604	4.095.218	26,37	0,82
2021	35.162	131.513	4.384.672	26,74	0,80

Kaynak: TÜİK (2023s)

4. GZFT (SWOT) ANALİZİ

Bu bölümde Ordu'nun ekonomik ve sosyo-ekonomik potansiyeli GZFT analizi yöntemi ile incelenmektedir. Bu analiz, genel kullanım amacı doğrultusunda iç ve dış faktörlerin tespit edildiği ve kurum, kuruluş ve bireylerin karar verme ve stratejik planlama süreci üzerinde belirleyici etkilere sahip tüm bilgileri sunan bir analiz yöntemidir (Pickton ve Wright, 1998). GZFT analizi, Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar ve Tehditler olmak üzere dört temel bileşenden oluşmaktadır. Güçlü ve zayıf yönler içsel faktörleri temsil ederken, fırsatlar ve tehditler dışsal faktörleri ifade etmektedir. Bu kapsamda GZFT analizi, analize konu öğenin mevcut güçlü ve zayıf yönlerini anlayarak rekabet avantajını artırmak ve geleceğe dair fırsat ve tehditlerini tespit ederek gelecekteki hedeflerini ortaya koymak için kullanılan faydalı bir yöntemdir.

Güçlü Yönler

Ordu ilinin güçlü yönleri, öncelikle mevcut içyapısı sayesinde ilin elinde bulundurduğu avantajların ve onu güçlü kılan özelliklerin değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu kapsamda Ordu ilinin güçlü yönleri şu şekilde ifade edilebilir:

- Ordu ilinin bir kıyı ili olması jeopolitik konumu itibarıyla avantajlı bir şehir konumunda olduğunu göstermektedir.
- Kıyı ili olmasının olumlu yansımaları özellikle deniz taşımacılığında, turizm faaliyetlerinde ve balıkçılık alanlarında net bir şekilde görülmektedir. Ayrıca kırsal kesimde nüfusun hayvancılık faaliyetlerini içselleştirerek yaptığı gözlenmektedir. Bu bağlamda Ordu ili, kırsal nüfusun geleneklerine sıkı sıkıya bağlı olmasından dolayı hayvancılık faaliyetlerindeki potansiyelini belirli bir düzeyde tutmayı başarmıştır.

- İl, genel itibarıyla cazibe merkezi iller arasında yer almaktadır. Ayrıca bünyesinde bulundurduğu ve her biri bir il olma potansiyeli taşıyan Ünye ve Fatsa gibi popüler ilçeler Ordu ilinin cazibe merkezi konumunu daha da yükseltmektedir.
- Ordu, ılıman iklim olarak da nitelendirilen ve canlı yaşamı için oldukça elverişli koşul sunan bir iklime sahiptir. Ordu ilinde yaz mevsiminde insan ve doğayı tehdit eden yüksek sıcaklıklar görülmezken kış mevsiminde de tehlike arz etmeyen bir iklim hüküm sürmektedir.
- İl genelinde yeni yapılan karayolları ile birlikte karayolu taşımacılığının önemli ölçüde gelişme kaydetmiş olması ilin kalkınma düzeyini yükseltmektedir.
- Ordu ilinde yaşayan nüfus eğitim konusunda genel olarak istekli ve bilinçlidir. Ayrıca ilde gelişmiş bir eğitim sektörü ve güçlü bir eğitim kadrosu bulunmaktadır. Bu duruma toplumun eğitime olan ilgisi de dahil edildiğinde genel eğitim düzeyi Ordu ilinin güçlü bir özelliği olarak öne çıkmaktadır.
- Ordu ili sağlık sektöründe hızlı bir gelişme göstermiştir. Aynı bölgedeki illerle karşılaştırıldığında Ordu ilinin sağlık hizmetleri yapısının oldukça güçlü olduğu görülmektedir. Bu durum, çevre illerden gelen hastalara daha kaliteli sağlık hizmeti sunma imkanı da sağlamaktadır.
- İl genelinde merkezi teşkilatlanma ve bürokrasinin sağlam temeller üzerine kurulması Ordu ilini güçlü bir kurumsal yapıya kavuşturmaktadır.

Zayıf Yönler

Ordu ilinin kendi iç dinamiklerinden kaynaklanan ve olumsuz olarak nitelendirilen çeşitli zayıf yönleri şu şekilde açıklanabilir:

- Karadeniz'e kıyısı olan illerin genel sorunu olan dağların denize yakın olması ve yükseltinin neredeyse kıyıdan başlayarak hızla artması yerleşim alanlarının genişlemesini ve yeni yapılaşmanın oluşmasını zorlaştırmaktadır. Yerleşim, zorunlu olarak ya denizlere dolgu yapılarak genişletilmekte ya da dağlık bölgelere doğru yayılmaktadır. Bu durum yüksek proje ve alt yapı maliyetlerini beraberinde getirmekte, kıyı ekosistemine zarar vermekte ve kıyı erozyonu gibi sorunların ortaya çıkma riskini artırmaktadır.
- İlin ulaşım alanındaki en önemli eksikliği Karadeniz'e kıyısı olan diğer şehirler gibi henüz bir raylı ulaşım sisteminin bulunmamasıdır.
- İl genelinde yerleşim alanlarının genişletilememesi konut sektörünü olumsuz yönde etkilemektedir. İlin konut arzının nüfus artış hızına yetişememesi, konut piyasasında arz-talep dengesizliğine yol açarak fiyat mekanizmasının bozulmasına neden olmaktadır.
- İlde ekonomik kalkınma ve refahın tabana yayılma sorunu bulunmaktadır. Aynı zamanda Altınordu, Fatsa ve Ünye gibi belirli ilçelerin diğer ilçelere göre gözle görülür bir şekilde daha hızlı bir gelişme kaydetmesi il genelinde dengesiz bir kalkınmanın var olduğunu da göstermektedir.

- Doğal güzellikler bakımından oldukça güçlü durumda bulunan Ordu ili, kısıtlı yer altı kaynaklarına sahiptir. Ayrıca yer altı madenlerinin arzı konusunda bazı yapısal sorunlar bulunmaktadır.
- Enerjiye erişim, sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında önemli konuların başında gelmektedir. Bu kapsamda ilde enerjiye erişimde bazı güçlükler yaşanmakta olup, bu güçlük özellikle kırsal kesimin modern enerjiye erişiminde daha yoğun hissedilmektedir.
- Ordu ilinin emek piyasasında da çeşitli sorunların olduğu görülmektedir. Öncelikle ilin sınırlı sanayi faaliyetleri ve tarım ürünü yelpazesi, istihdamı olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle emek arzının önemli bir kısmı hizmetler sektörü tarafından istihdam edilmektedir. Emek piyasasında işgücü arz ve talep dengesizliği ile birlikte nitelikli işgücü eksikliği ve mesleki eğitimli ara eleman ihtiyacı bulunmaktadır.
- İlde emek gücünün sendikalaşması konusunda sorunları bulunmaktadır. Yasal hakları ve birlikte hareket etme güdüsünü destekleyen sendikalaşma konusunda Ordu ili oldukça zayıf bir konumdadır.
- Ordu ilinin sağlık sektöründe personel eksikliği sorunu bulunmaktadır.
- Ordu'nun bir diğer zayıf yönü ise halkın kültür ve sanat faaliyetlerine olan ilgisinin yetersiz ve katılımın düşük olmasıdır.

Fırsatlar

Dış faktörlerle ilişkili ve geleceğe yönelik politika oluşturulması konusunda ön bilgi veren fırsatlar şu şekilde ifade edilebilir:

- İlin en önemli potansiyelinden biri iç ve dış ticaretin gelişimine katkı sağlayan limanlarıdır. Bu doğrultuda Ordu ilinin ulusal ve uluslararası bağlantılarını güçlendirme ve önemli kaynak sağlayan ticaret ilişkilerini geliştirme fırsatı bulunmaktadır.
- Doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel zenginlikleri Ordu ilini önemli bir turistik merkez haline getirmiştir. İldeki turistik değerlerin korunması, tanıtılması ve turistik yatırımların planlanması Ordu ilinin turizm potansiyelini daha da geliştirme fırsatı sunmaktadır.
- Ordu ili için diğer bir fırsat ise yerel halkın oldukça girişimci bir karaktere sahip olmasıdır. İl genelinde üretim potansiyelini destekleyici ekonomik kararlar almaktan çekinmeyen bir toplum yapısı egemendir.
- Ordu ili, eğitim ve öğretim faaliyetleri bakımından oldukça yüksek potansiyele sahiptir. Bu bağlamda 2006 yılında kurulan Ordu Üniversitesi, ilin eğitim potansiyelini daha da yükseltme fırsatı sunmaktadır. Üniversite kurulduğundan itibaren ilde yükseköğrenim diploma sahibi kişi sayısı belirgin bir şekilde artmıştır. Ayrıca kaliteli akademik kadronun varlığı ve genişlemesi Ordu'yu ileri taşıyacak başka bir fırsatıdır.
- Ordu-Giresun (OR-Gİ) havalimanı sayesinde Ordu, doğu komşusu Giresun ile ortak bir havalimanına sahip olmuştur. OR-Gİ havalimanı Ordu iline daha hızlı ve konforlu

ulaşım sağlama konusunda önemli bir alternatiftir. Ayrıca zaman maliyetini düşürmesi, iş seyahatlerini ve turistik gezileri kolaylaştırması, bölgesel entegrasyonu ve ticareti güçlendirmesi ile ilin ekonomik ve sosyo-ekonomik gelişimine önemli katkılar sunmaktadır.

Tehditler

Ordu ilinin dışsal yapısını ilgilendiren ve gelecekte önemli sorunlara neden olabilecek tehditler de bulunmaktadır. Bu kapsamdaki tehditler şu şekilde ifade edilebilir:

- Ordu ilinin önündeki en büyük tehditlerden birisi tarım faaliyetleri ile ilgilidir. Bu bağlamda özellikle tarımsal üretim faaliyetlerinin yoğunlaştığı kırsal kesimde bilinçsiz ve geleneksel tarım uygulamalarının devam ettiği görülmektedir.
- Tarım üreticilerinin en önemli sorunları tarımda organizasyon eksikliği ve yetersiz teşvik politikalarıdır.
- Kırsal kesimlerdeki sınırlı ekonomik ve sosyal imkanlar özellikle genç nüfusun öncelikle şehir merkezlerine daha sonra ise il dışına göç etmesine neden olmaktadır. Bu durum tarım arazilerinin bulunduğu kırsal kesimde genç nüfusun azalması, tarım alanlarının boş kalması ve tarımsal üretim bilgisinin yeni nesillere aktarılamaması gibi bir dizi yapısal sorunlara yol açmaktadır. Bu açıdan Ordu ilinde tarımın geleceğinin tehdit altında olduğu ifade edilebilir.
- İlden göç eden genç nüfus, ilin dinamizminin azalmasına ve yaşlanan nüfus sorununun artmasına neden olmaktadır. Bu tür göç yapısı, emek kaybı ve beyin göçü sorununu beraberinde getirmektedir.
- Artan işsizlik oranları il geneli için önemli bir tehdittir. İşsizlik, ekonomik ve sosyal açıdan çok boyutlu sorunları ele almayı gerektirmektedir. Çünkü işsizliğin arttığı toplumlarda genellikle gelir kaybının arttığı, refah düzeyinin düştüğü, sosyal izolasyonun ve psikolojik rahatsızlıkların arttığı, aile ilişkilerinin zayıfladığı ve suç oranlarının yükseldiği görülmektedir.
- Artan suç oranları toplumun refahı ve huzuru için önemli bir tehdit oluşturmaktadır.

SONUÇ

Ordu ili, Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde konumlanmış ve eşsiz doğal güzellikleri, tarihi dokusu, bol su kaynakları, denizi, plajları, koyları, kıyı şeridi, dağları, yaylacılık faaliyetleri, kültürel etkinlikleri, zengin yöresel mutfağı, turizm potansiyeli, çeşitli spor aktiviteleri, işleyen havalimanı, gelişen üniversitesi, yüksek sosyal sermaye düzeyi ve modern altyapısı ile dikkat çeken bir kent görünümündedir.

1927 yılında 226.000 kişi olarak kayıtlara geçen Ordu ili nüfusu, son 73 yılda yaklaşık %267 artarak 1990 yılında 830.105 kişiye seviyesine yükselmiştir. Ancak, nüfustaki bu yükseliş eğilimi

1990'ların sonlarına doğru yavaşlamış ve 2000'li yıllar itibarıyla azalmıştır. Bu dönem nüfusun azalmasının temel nedeni, 1980'lerin sonlarından itibaren başlayan ve 1990'lı yıllarda hız kazanan iç göç hareketleridir. Özellikle daha iyi eğitim ve yaşam koşullarına ulaşma çabası ve göç edenlerin ildeki nüfusla olan bağlantısının devam etmesi gibi faktörler ilin yoğun göç vermesinde etkili rol oynamıştır. Dolayısıyla bu durum ilin işgücü piyasa arzını ve beşeri sermaye düzeyini olumsuz etkilemiştir. Bu bağlamda il genelinde mesleki eğitime önem verilmeli, yeni iş imkanları oluşturulmalı ve istihdamı artırıcı yatırımlar teşvik edilmelidir.

İşgücü istatistiklerindeki mevcut olumsuz tablo, ilin çözmesi gereken öncelikli sorunudur. Çünkü işsizlik oranının artması ekonomik istikrarsızlığa, işgücü piyasası aksaklıklarına, yoksulluğun derinleşmesine ve suç oranlarının artmasına yol açabilmektedir. Bu kapsamda ilde kurulması planlanan yeni OSB'ler için özellikle görece az gelişmiş ilçelerin tercih edilmesi yerel ekonominin canlanmasına, işsizlik sorununa ve ilçeler arasındaki gelişmişlik farkının azalmasına katkı sağlayabilir.

1935-2022 dönemi boyunca ilin okuryazarlık oranları 1960 yılı dışında sürekli olarak artış göstermiştir. 1935 yılında toplam okuma yazma bilenlerin oranı %10,26 iken, bu oran 2022 yılı itibarıyla %95,31 seviyesine yükselmiştir. Ancak bu oranın, Türkiye okuryazar ortalamasının (%97,6) altında olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sivil toplum ve devlet kurumları iş birliği içerisinde il genelinde toplumsal okuryazarlığın farkındalığını artırmak için bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmelidir. Diğer yandan ilin 1970 yılında 2.624 olan toplam yüksekokul veya fakülte mezun sayısı, yıllar içinde dikkate değer bir artış sergilemiş ve 2022 yılında 93.027'ye yükselmiştir. Benzer yükselişler lisansüstü mezun sayısında da görülmektedir. Gerek lisans gerekse de lisansüstü mezun sayılarındaki artışlarda 2006 yılında kurulan Ordu Üniversitesi etkin rol almaktadır.

GSYH, bir ülke ya da bölgenin ekonomik performansını değerlendirmek için kullanılan temel göstergelerden biridir. Bu kapsamda Ordu ilinde 1987-2021 dönemi boyunca kişi başına düşen GSYH değerlerinin, Türkiye ortalamasının altında seyrettiği belirlenmiştir. 2021 yılı verilerine göre ilin kişi başına düşen GSYH değeri 4.841 ABD doları olarak kaydedilmiştir. Bu değer, Türkiye'nin kişi başına GSYH değerinin yaklaşık yarısına denk gelmektedir. Bu durum ilin ekonomik performansının yetersiz olduğunu ortaya koyarken, mevcut politikaların gözden geçirilmesi ve yeni stratejilerin belirlenmesi gerekliliğini de açıkça ortaya koymaktadır.

2022 yılı itibarıyla Türkiye, dünya fındık üretiminin yarısından fazlasını karşılamakta ve bu üretimin önemli bir bölümü ise Ordu ilinden sağlanmaktadır. Dolayısıyla Ordu ili fındık üretiminin önemli merkezlerinden biridir. Ayrıca il ihracatının %88'ini fındık ve fındık mamulleri oluşturmaktadır. Ayrıca fındık, ilin yerel üretimine, ihracatına, istihdamına ve marka değerinin gelişimine önemli katkılar sunarken, rekoltede yaşanan dalgalanmalar tüm bu gelişmeleri olumsuz etkileyebilmektedir. Bu doğrultuda il genelinde fındık üretim potansiyelini artırmak için tarım arazilerinin bölünerek elverişsiz hale getirilmesi engellenmeli, modern üretim teknikleri

benimsenmeli, verim düşüklüğü sorununa çözüm bulunmalı, tarımsal hastalıklarla etkin mücadele edilmeli ve en önemlisi üreticiyi tatmin eden fiyat politikaları uygulanmalıdır.

İlin Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payının azaldığı tespit edilmiştir. Bu durumun en önemli nedeni olarak ilin toplam ihracatının büyük bir bölümünün yalnızca fındık ve fındık mamullerinden oluşması gösterilebilir. Bu doğrultuda il genelinde ihracat ürün çeşitliliğinin artıran ve katma değerli üretimi teşvik eden stratejilerin hayata geçirilmesi ilin ihracat performansını artırmak için son derece önemlidir.

Ordu ilinde 12 devlet hastanesi, 1 eğitim ve araştırma hastanesi ve 5 özel hastane faaliyet göstermektedir. Aynı zamanda inşası devam eden şehir hastanesinin sağlık sektörüne önemli katkılar sunarak sağlık hizmetlerinin kalitesini daha da artırması beklenmektedir. Bu kapsamda ilde hekim, diş hekimi, eczacı, hemşire, ebe ve sağlık memuru sayısında 1996-2021 dönemi boyunca önemli artışlar yaşanmıştır. Aynı dönemde yüz bin kişi başına düşen yatak sayısı ise 214'ten 301'e yükselmiştir. Tüm bu artışlar, il genelinde sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliğini ve kalitesini olumlu bir şekilde etkilemektedir.

Ordu ilinin turizm istatistikleri incelendiğinde tesis, oda, yatak kapasitesi ve turist geliş sayılarının ve otel doluluk oranlarının yıllar itibarıyla artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Turizm istatistiklerindeki bu artış eğilimi, ilin günümüzde yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilen önemli turizm destinasyonlarından biri olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte ulusal ve uluslararası medyada ilin doğal, tarihi ve kültürel ve turistik özelliklerinin tanıtılması ilin turizm potansiyelini daha da artırabilir.

İlin girişim sayılarındaki istikrarlı artış, Ordu ilinde yerel halkın risk almaya ve üretken olmaya istekli olduğunu göstermektedir. Bu durum ilde yaşayan bireylerin emek, sermaye, teknoloji ve doğal kaynakları başarılı bir şekilde yönetme yeteneğinin sürekli geliştiğinin kanıtıdır. Bu doğrultuda il genelinde girişimcilik faaliyetlerinin özendirilmesi ve teşvik edilmesi ilin mevcut girişimcilik düzeyinin daha da gelişmesine katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

ÇSGB (2023a). https://www.csgb.gov.tr/media/90975/81_il_genel_gostergeleri_son.pdf adresinden 2 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

ÇSGB (2023b). Çalışma Hayatı İstatistikleri. https://www.csgb.gov.tr/istatistikler/calisma-hayati-istatistikleri/resmi-istatistik-programi/calisma-hayati-istatistikleri-kitabi/ adresinden 2 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

DİE (1990). Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri-Ordu. https://kutuphane.tuik.gov.tr/yordambt/yordam.php adresinden 12 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

DİE (1998). Ekonomik ve Sosyal Göstergeler-Ordu. https://kutuphane.tuik.gov.tr/yordambt/yordam.php adresinden 12 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

DİE (2000). Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, Ordu 2000 Genel Nüfus Sayımı. https://kutuphane.tuik.gov.tr/yordambt/yordam.php adresinden 12 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

DİE (2004). Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal Ve Ekonomik Nitelikleri. İl Göstergeleri (1980-2003). https://kutuphane.tuik.gov.tr/yordambt/yordam.php adresinden 12 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

DOKA (2023a). https://www.doka.org.tr/planlama_Bolge-Plani-TR.html adresinden 20 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

DOKA (2023b). https://www.doka.org.tr/bolgemiz-TR.html adresinden 20 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

DOKAP (2023). https://www.dokap.gov.tr/dokap-illeri/sayfa/71 adresinden 20 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

FAO (2023). https://www.fao.org/food-agriculture-statistics/data-release/data-release-detail/en/c/1655975/ adresinden 7 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

İstatistik Umum Müdürlüğü (1953). İstatistik Özetleri 1927-1950, No.8. https://kutuphane.tuik.gov.tr/yordambt/yordam.php adresinden 17 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

İŞKUR (2021). https://media.iskur.gov.tr/14307/ordu-2017.pdf adresinden 7 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

İŞKUR (2023). https://media.iskur.gov.tr/14884/ordu.pdf adresinden 20 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

KGM (2023). https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Bolgeler/7Bolge/Subeler/SbOrdu.aspx adresinden 15 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.

Ordu KTB (2023). https://ordu.ktb.gov.tr/TR-106499/cografya.html adresinden 15 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

Ordu Valiliği (2023). http://www.ordu.gov.tr/ilcelerimiz adresinden 15 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

OrduTB (2023). https://www.ordutb.org.tr/ordu-hakkinda/ adresinden 18 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

Pickton, D. W. ve Wright, S. (1998). What's Swot in Strategic Analysis?, *Strategic Change*, 7 (2), 101-109.

Sağlık Bakanlığı (2021). https://www.saglik.gov.tr/TR,84930/saglik-istatistikleri-yilliklari.html[P1] adresinden 18 Eylül 2023 tarihinde alınmıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2017). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE-2017. ISBN: 978-605-7679-02-4, https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/il-sege-raporlari adresinden 10 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2022). İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması. ISBN: 978-605-7679-34-5, https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/ilce-sege-raporlari adresinden 10 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (2022). Ürün Raporu Fındık.

TÜİK (2023a). https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1 adresinden 18 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023b). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=178&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 9 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023c). https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Istihdam,-Issizlik-ve-Ucret-108 adresinden 14 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023d). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=210&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 14 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023e). https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Egitim,-Kultur,-Spor-ve-Turizm-105 adresinden 14 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023f). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=113&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 14 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023g). https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Tarim-111 adresinden 9 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023h). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=191&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 9 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023i). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=468&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 9 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023j). https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Dis-Ticaret-104 adresinden 14 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023k). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=292&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi=4031 adresinden 18 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023l). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=213&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi=4031 adresinden 18 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023m). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=120&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 18 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023n). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=273&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 18 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023o). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=132&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 18 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023p). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=108&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 16 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023r). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do?durum=acKapa&menuNo=221&altMenuGoster=1&secilenDegiskenListesi adresinden 16 Ekim 2023 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2023s). https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do# adresinden 16 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.